

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משיבויות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

כי תשא

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַפּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

ישור אל בני עליה

פ"ג
אזינו רבינו איש
אדום הדב' אלימלך
כהר אלעזר ליפמן
בשיחם נעם אלימלך
נפטר בא אדר ט"ו
תשנ"ב

אדרבא הייליגער רבי ר' אלימלך זצ"ל

על-ידי התחברותם בקדושי עליון גם הם ישכבו אף וחומה ולהיטיב מטוב ה'

כל יהודי בעדינות נפשו ובפנימיות טוהר לבבו, תיכף שגולה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה, אותיות המאירות של התנא האלוףי הרבי ר' מילעך, נבער בשמתו בעוז תעצומת, ומצא מין את מינו וניערך לאהבה וליראה את ה' הגדול והנורא, להחזיר ולהשיב את כל חלקי נפשו ורוחו ושמתו לאביו ולבוראו.

משאירים כלום לעצמם. בכך נתגלה שמיד כשהתחילו רצו לתת.

ותשבעו...

ועתה שמחה גדולה בכל העולמות שמופיע בעולם אור חדש: "נועם אלימלך" בשלמות הביאור ותכלית הפאר. הספר שכל הצדיקים ראו בו המשפיע הן לצאת מטיט החומר, והן לקבל ממנו תיקון כזה שכל המקושר זוכה גם כן בעצמו לתת את טובו לכל העולם, שיוכל להעלות את כל הביאור לשרש, "ולייחד ייחודים כמותך" (-תשובת משיח לשאלת אור שבעת הימים "אמתי קאחי מן". אגרת הבעש"ט).

בכל עת שהצדיקים הגדולים הולכים מדרגא לדרגא והורגים את הנחש לגמרי, הם מתעלים לתכלית "צדיק מושל בראת אלקים", שהם מתרמים ליוצרים, לשנות הטבע, לחולל פלאות ולהיטיב עם כל הברואים, כי "בשביעם נברא העולם".

'מקום גדולם' - שאנו רואים שהרקיטו שחקים - 'מתגלה בענותותם': שהגשמה שלהם שגבה מאד, עד שהם מרגישים, שכל מה שייגע להגיע לתכלית שלמות השגתם, מדרגתם ייחודם ומופתיהם - הכל רק כדי למסור ולתת, ובכך לתקן את כל הבריאה, הן ברוחני והן בגשמי. הנשמע כזאת והנראה כמזוה, שרואים גדולת הצדיקים שאינם

מהדורת פאר מושלמת

ביאורים | ציונים | צעטיל קטן ותפילה קודם התפילה! מבורא פרקי תולדות מורחבים | מפתחות

אור הגאולה לישרי לב

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

כי תשא

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּיַלְדֵי שְׁעִשׂוּעִים
עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְצוּנּוֹ לְהַדְבִּיק בּוֹ בְּאַהֲבָה, וְזֶה נִקְרָא
הַלְכָה לְשׁוֹן הַלִּיכָה, לִילָף לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאָמַר
הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב מִה שְׂאֵמֶר הָאֶרֶץ וְ"ל (פרי עץ חיים שער
הזמירות פרק ד') שֶׁהַלְכָה רְאִשֵׁי תְבוֹת הָרִיעוּ לֵה' כָּל הָאֶרֶץ,
רָצָה לִמְרֹ שְׁלֵהֲלִיכָה זֹו צָרִיף לְשִׁבְרֵ כָּל הָאֶרֶצִיּוֹת
וְחֻמְרֵיּוֹת

(יושר דברי אמת - אות לה)

אוצר פניני החסידות

בוציא דנהורא | בעולם הזה הכל מסתר . . . פנעמים שטובת ה' אינה נקרת בשעת מעשה אלא רק לאחר זמן | השקר על האמונה . . .

תורת משה | יראת את אחריו ופני לא יראו - פנעמים שטובת ה' אינה נקרת בשעת מעשה אלא רק לאחר זמן | השקר על האמונה . . .

פרי צדיק | השם יתברך הראה למשה רבנו מיד אחריו הנעות איוה טובות הם, וכן כל הנגלות ושלות הרשעים הם טובה עצומה, אלא שבשעת מעשה אי אפשר להשיגה . . .

אוהב ישראל | בתוך הרע גנוז הטוב אך קצת עדין אינו נגלה . . .

קדושת לוי | צריך לקבל כל דבר נבחר ושמחה ולהאמין שהוא לטובה . . .

דברי מנחם | כפירת עונות על ידי הצדקה . . .

אור החכמה | בכל רבוי ופרסום שלט הסטרא אחרא | לכן נשברו לחות הראשונות . . .

דברי יואל | על האדם להפיר בנסיונותיו ולהעמיר לפני הבורא שזוהו לנפש התורה . . .

שם משמואל | טעם נשגב מהרה"ק רבי אהרן מקשרנוביל זיע"א על מה שנוטלים הצדיקים ממנו . . .

תורת חיים | הוציא משתדל למנוע מהאדם לנסע לצדיקים . . .

מחשף הלבן | עשר טעם מנין ישראל לעורכם להתחזק בקדושה שהיא מחצבים . . .

שפע חיים | נבואת התולדות יעקב יוסף על זמן הפקידה בשנת תשי"א . . .

תורה אור | באור ענין מחצית השקל על דרך פנימית . . .

לקוטי שו"ת | 'מסבני' של 'אש' חבור הרבצוא נשוב . . .

פתוהי חומם | יתן את הצדקה לעמלי תורה ונחשב קאלו למד . . .

אהבת שלום | כלל שיוסוף לזמן עצמו ולהסתיר ולהתקדש כף יתרה לתורה ולחכמה | משל נפלא ממלך . . .

אור המאיר | תוכחת מוסר שלא לשקע ולשקע עצמו וימס וילקה בעל הפרנסה . . .

המדת דוד | משה רבנו בעונותיו סבב שקל אדם טוב ממנו ולכן יכל להתפלל על ישראל, וכאשר ראה שחטאו בעגל חפש עצה כיצד לראות את ישראל טובים ממנו כדי שיוכל להתפלל עליהם . . .

יכהו פאר | למוד זכות על בני ישראל שקל חטאייהם נגרמים מחטא העגל שהיתה עברה לשמה . . .

קול יעקב | זיהה נכון לבקר - להכין עצמנו לבקר הנגלה . . .

שמועה טובה | קדושת המחשבה בבקר משיפעה למשך כל היום . . .

לקוטי מהר"ם השלם | רמז נפלא לא לרקעס בעת אפית מאות . . .

פתוהי חומם | דודו של רבי המר לכתב תורה שבעל פה . . .

מחשף הלבן | על ידי הענינה זכה למטה . . .

מאור ושמש | במקדוש עצמו שורה על פני שמות הקדושים | עדות על פני הראות שאמרו שראו על איזה אדם שם הנו"ה . . .

ילקוט אוהב ישראל | אחרי מחיית עמלק נצרכים להסתר . . .

שפת אמת | התיים מסגלים לטהרה . . .

ישמח ישראל | השבת מסניעת לשוב בתשובה אפילו על עונות שאין מוטייל עליהם תשובה, על ידי הנקעה ושיברון לב ותישוקה להצדיק בהשם יתברך . . .

שם משמואל | גפי שמנוף גופו ונקר מלשקוע בגשמיות כל ימות החל כף זוכה בשבת קדש . . .

תורת אבות | כל השבוע ישתוקק לשבת כאדם שהולך בדרך שאינו מושב עד שיבוא לביתו . . .

דברי שלום | על ידי שמירת השבת מתקום העולם . . .

אמרות קהרות | סגלת פקידת ישועה על ידי השבת . . .

אוצרות אוני הדורות

פני אריה זוטא | בתחלה נתנו מחצית השקל, ולאחר מכן ממנו לקלגלם . . .

פרשת מרדכי | כל המצר לישראל נעשה ראש ואז לבו ביד ה' . . .

קנה אברהם | על ידי שישאל יתנו מחצית השקל נעשו דבר שבמנון שאינו בטל . . .

בנין אריאל | הכשרת הקטרת לקבל סמאה על ידי חבת הקדש . . .

מנחת אברהם | מתי אדם קובע לעצמו את יום השבת . . .

שובריה דיוסף | הרגשת נעם קדשת השבת סימן על חלקו בעולם הבא . . .

בית יעקב | גאה לישראל לזכר בלשון רבים ולא בלשון יחיד . . .

יד המלך | בקריאת התורה של ימי התעניות אין הצבור קוראים בקול רם פסוקים שנקראים ללוי, לפי ששכחו לא חטא בעגל . . .

חמדת ישראל | משה אמר 'חטא הקדם הזה חטאה גדולה' כדי לזכות את ישראל . . .

באר שמואל | נטה משה אהלו מחוץ למחנה כדי שלא יבאו ללמד מי שאין תוכו כבד . . .

צנצנת מנחם | יגיעת התורה סגולה לזכרון . . .

מאזני צדק | מלוי משאלות האדם אף על פי שנצטוו מן רעה בדרך שמרמם האב על בנו . . .

סייעתא דשמיא | מליצת משה רבנו על ישראל על שלא מרז בענין רב שמצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע . . .

שער הנחיצה | בטול שש עונות של חטא העגל בשישים בשלש מאות וששים עונות של ימי הרגלים . . .

כן והינדע | אביבך כל טובי - קדשת ט"ו ימי הרגלים מבטלים שש עונות של חטא העגל . . .

כתנות אור | המבנה את המועדות מתעורר עליו חטא העגל ונחשב קאלו עובד עבודה זרה . . .

תכלת מרדכי | עלית הרגלים לראות פני אדון ה' לשמוע עון העגל . . .

מעשי צדיקים | יומא דהילולא . . .

ימא דהילולא | יומא דהילולא . . .

ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה . . .

זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד . . .

נושאים בפרשת כי תשא

הטוב הגנוז בכל מארע

בוצינא דנהורא

רבי ברוך ממעוזיבז זיע"א

בעולם הזה הכל מסתר

וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג כג). אָמַר הָרַב הַקְדוּשׁ רַבִּי בְרוּךְ מִמְעוּזִיבּוּז ז"ל: הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אָמַר לַמֶּשֶׁה רַבְנוּ עֲלֵינוּ הַשְּׁלוֹם: בְּעוֹלָם הַזֶּה כֹּל מַה שֶׁתִּרְאֶה לֹא תִרְאֶה אֶלָּא אֶת אַחֲרֵי, שֶׁהֵם דְּכָרִים תְּמוּהִים, וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (אור הגנוז):

אין רע יורד מן השמים

וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא ה' ה' (לד ה). בְּשֵׁם הָרַב הַצַּדִּיק הַמְּפָרֵס מוה' בְרוּךְ מִמְעוּזִיבּוּז זל"ה, פְּרוּשׁ, הַגֵּם שְׁכַפִּי הַנִּרְאֶה בְּעוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים הַרְחֵמִים מוֹעֲטִים חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם הַצְּרוֹת מְרַבִּין, כְּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּעֵלְיָל. אֲבָל בְּאֵמַת וַיַּעֲבֹר ה' עַל הַפְּנִים הַנִּרְאִין, וְאֲדַרְבָּה וַיִּקְרָא ה' כִּי הוּא מְקוֹר הַרְחֵמִים, וְאִין רַע יוֹרֵד חֵס וְשְׁלוֹם מִן הַשָּׁמַיִם כְּפוֹדֵעַ, וְדַכְרֵי כִּי חֵסֵם חֵן (אור צדיקים):

תורת משה

רבי משה סופר זיע"א

'וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ' - פְּעִמִּים שְׂטוּכַת ה' אֵינָה נִכְרַת כְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים לֹא רַק לְאַחַר זְמַן | הַשֶּׁכֶר עַל הָאֲמוּנָה

הַנָּה אָנוּ רוֹאִין כְּמָה דְּכָרִים הַנַּעֲשִׂים בְּאַרְצָן מַתְחַת, אֲשֶׁר אָנוּ מְתַמְהִיִּים לְמָה עֲשֵׂה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּכֹה, אֲבָל אַחַר רְבוּת הַזְּמַן אָנוּ רוֹאִים וּמְבִינִים לְמַפְרַע כִּי הַכֹּל כְּאֲשֶׁר לְכֹל כֹּלֵם הֵיךְ הַנְּנוֹת כְּדִי שִׁיעֲשֵׂה אֵיזָה דְּכָר גְּדוֹל.

וּכְאֲשֶׁר הָיָה בְּגִס פּוֹרִים, כִּי הִרְיַגְתָּ וְשִׁתִּי וְלִקְיַחַת אֶסְתֵּר וְכֹל הַסְּבוֹת שֶׁהִסְבִּיבוּ עַד שֶׁבָּא לְךָ, הַכֹּל הָיָה הַכְּנָה לְהַצֵּלֵת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל קִדְּם שְׁנַעֲשֵׂה פִתְגָם הַמְּלַךְ אִין אָנוּ מְבִינִים, רַק מְאֻמִּינִים, כִּי בְּלִי סִפְק לֹא דְכָר רִיק הוּא, רַק מְאֻתְנוּ טַעַם הַדְּכָר כְּמוֹס וְנַעֲלָם. וְזֹאת הָאֲמוּנָה טוֹבָה גְּדוֹלָה הִיא לָנוּ, כִּי מְקַבְּלִין אָנוּ שֶׁכֶּר עַל הָאֲמוּנָה.

וְזָהוּ וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי (לג כג), לְאַחַר שְׁנַעֲשֵׂה תַכְלִית הַדְּכָר תִּרְאֶה וְתִבְיֵן לְמַפְרַע מַה שֶּׁהָיָה וּמָה שְׁנַעֲשֵׂה, אֲבָל לְפָנֵי לֹא יֵרָאוּ, קִדְּם עֲשִׂיתָ הַדְּכָר לֹא יֵרָאוּ וְלֹא יְבִינּוּ תַכְלִיתוֹ:

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הִרְאָה לַמֶּשֶׁה רַבְנוּ מִיַּד אַחֲרֵי הַרְעוֹת אֵיזָה טוֹבוֹת הֵם, וְכֵן כֹּל הַגְּלוּיֹת וְשִׁלּוֹת הַרְשָׁעִים הֵם טוֹבָה עֲצוּמָה, אֱלֹהִים שְׁבַשַׁעַת מַעֲשֵׂה אֵי אֲפִשֶׁר לְהַשִּׁיגָה

וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג כג). שְׁמַעְתִּי מְרַבְנוּ הַקְּדוּשׁ זְצוּק־לֵלָה"ה (רַבִּי מְרַדְכֵי יוֹסֵף מְאִין בִּיצָה זִיע"א) שֶׁהַפְּרוּשׁ הוּא, שְׁאַחַר הַמַּעֲשֵׂה הַכִּיר תִּכְרַף מֶשֶׁה רַבְּנֵינוּ עֲלֵינוּ הַשְּׁלוֹם הַעֲמֵק וְהַטּוֹבָה הַצָּפוּן בּוֹ, אֲבָל שְׁתִּבְיֵן מִקִּדְּם הַטּוֹבָה, עַל זֶה נֶאֱמַר וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ, וְזֶה שֶׁתִּרְגַּם אוֹנֵקְלוֹס וְתִיחִזִּי יֵת דְּכַתְרֵי וְדַקְרַמִּי לֹא יִתְחַזְּוּ, דְּהִינּוּ לְהִבְיֵן מִקִּדְּם שֶׁהוּא גַם כֵּן לְטוֹבָה, עַד כִּאֵן דְּכָרֵי הַקְּדוּשִׁים.

וְכֵן בְּגִלוֹת מְצִרִים, הִרְאָה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אֵיךְ כֹּל שְׁלוֹת הַמְּצִרִים לְהַאֲבִידֵם הָיָה לְטוֹבָה שֶׁעַל יְדֵי כֵּן הָיוּ בְּשֵׁם כֹּל הַחֲכָמוֹת, וּבְגִלוֹת הוֹצִיאָו הַנִּיצוּצוֹת קְדוּשׁוֹת מֵהֵם וְהָיָה

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

צריך לקבל כל דבר בנחת ושמחה ולהאמין
שהוא לטובה

צִרְיָךְ לְאָדָם לְהִתְנַהֵג בְּכָל דְּבַר שֶׁמְבִיא עָלָיו
יְחִבְרֶךְ? קִבֵּל מִמֶּנּוּ בְּנִחַת וּבְשִׂמְחָה, עַל
דְּרָךְ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ברכות נד.) 'בְּכָל מַאֲדָךְ',
בְּכָל מְדָה וּמְדָה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הָיוּ מוֹדֵה
לוֹ מְאֹד מְאֹד, וַיֹּאמֶר 'כָּל מֵה דְעֵבִיד רַחֲמֵנָא
לְטַב עֲבִיד' (שם ע"ט), וַיִּבְטַח וַיֵּאמֵן שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה
טוֹבָה גְדוֹלָה, כִּי מֵאֲתוֹ לֹא תִצָּא רָעָה חֵס
וְשָׁלוֹם, כְּנִחוּס אִישׁ גַּם זוֹ (תענית כא), שֶׁבָּרַב
הַבְּטָחָתוֹ וְאֲמִנָתוֹ בּוֹ יִחְבְּרֶךְ אָמַר עַל כָּל דְּבַר
'גַּם זוֹ לְטוֹבָה', וּבְזֶה הוּא מִמְתִּיק הַדִּינִים
מְעַלְיוֹ וְהוֹפֵךְ אוֹתָם לְרַחֲמִים, וְעוֹשֶׂה מֵרַע טוֹב.

על ידי האמונה שהכל לטובה מעלים הניצוצות
ומתפכים הדינים לחסדים ורחמים

וַיֵּשׂ גַּם בְּזֶה הַדְּרָךְ הַעֲלָאת הַנִּיצוֹצוֹת, כְּסוּד
'הַמוֹצִיא לָךְ מִיָּם מִצוֹר הַחֲלָמִישׁ' (דברים
ח טו), כִּי 'מִיָּם' מִרְמֵז עַל חֲסָדִים וְרַחֲמִים (זוהר
ח"ג רנח), וְ'צוֹר' הוּא לְשׁוֹן תַּקָּף וְעוֹ, וְזֶהוּ
'הַמוֹצִיא לָךְ מִיָּם', כְּלוֹמַר חֲסָדִים, 'מִצוֹר
הַחֲלָמִישׁ', כְּלוֹמַר מִתַּקָּף הַמִּשְׁפָּט שֶׁבָּא עָלֶיךָ,
לְסוּף הוּא נִהְפֵךְ לְטוֹבָה עַל יְדֵי מִחְשַׁבְתְּךָ
הַטְּהוֹרָה וְהַנְּאֻמָּה שֶׁאֲתָה מֵאֲמִין בּוֹ יְחִבְרֶךְ
שֶׁהַכֹּל הוּא עוֹשֶׂה לְטוֹבָה, וּבְזֶה אֲתָה מוֹרָה
אֲהַבָה עֲזָה וְעִצּוּמָה בּוֹ יְחִבְרֶךְ (פרשת וישב):

הרמוז במחצית השקל

דברי מנחם

רבי מנחם מענדל מסטרופקוב זיע"א

כפרת עונות על ידי הצדקה

זֶה יִתְנוּ כָּל הַעֹבֵר הַפְּקָדִים (ל יג), אָמְרוּ חו"ל
וּמוֹבָא בְּרַש"י ז"ל, הִרְאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הַכֵּנָה לְמִתְּן תּוֹרָה. וְכֵן הוּא בְּאֵמַת כָּל הַגְּלִיּוֹת
לְטוֹבָה, אֲף בַּהֲוָה לֹא יוֹכֵל הָאָדָם לְעַמֵּד עַל
זֶה. וְעַל זֶה נֶאֱמַר 'וּפְנֵי לֹא תִרְאוּ', כִּי לֹא
יִרְאוּ הָאָדָם וְחַי' (פסוק כ), אֲבָל יְסוּרֵי הַצַּדִּיקִים
הִרְאָה לוֹ 'כָּל טוֹבֵי' (פסוק יט), שֶׁאִף הַהֶפֶךְ
מִהַטּוֹב הוּא שְׂיֵהִיָּה טוֹב מְאֹד וְכִמוֹ שֶׁאִתָּא
(זוהר ח"ב כ"ג קפד). דְּלִית טָבָא אֱלָא הֵהוּא דְנִפְיָךְ
מִגּוֹ בִישָׂא:

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפסא זיע"א

בתוך הרע גנוז הטוב אך כעת צדין אינו נגלה

כְּתִיב (איכה ג לח) 'מִפִּי עֲלִיזוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת
וְהַטּוֹב', הִינּוּ פֹאֶשֶׁר בָּא אֶל הָאָדָם אֵיזָה
סָבָה לֹא טוֹבָה וְצָרָה וְדַחְקוֹת חֵס וְשָׁלוֹם, הַכֹּל
הוּא לְטוֹב לוֹ, אֲף טוֹבִיָּה גְנוּז בְּגוּיָה. וְכָל אִישׁ
מִזְרַע יִשְׂרָאֵל מְחִיב לְהֵאמִין בְּזֶה, שֶׁהַכֹּל הוּא
לְטוֹבָתוֹ מֵאֵת ה' יְחִבְרֶךְ וַיִּתְעַלֶּה, אֲשֶׁר דָּרְכוּ
לְהִיטִיב לְכַרוּאֵיוֹ, וּבִפְרָט לְזֶרַע יִשְׂרָאֵל עִם
סִגְלָתוֹ, אֲף כְּעַת הַזֹּאת צְדִינִי לֹא נִתְגַּלֶּה הַטּוֹבָה
וְהַחֲסֵד הַהוּא, וְהוּא טָמִיר וְגִנוּז מִחֲמַת שֶׁהָאִישׁ
הַלְזָה צְדִינִי אֵינוֹ רְאוּי לְטוֹב זֶה.

האמונה שהכל לטובה ממתיקה דינים

וּכְאֲשֶׁר יִגִּיעַ הָאָדָם לְשַׁכֵּל וְאֲמִנָה כְּזוֹ בְּלַב
שָׁלֵם, אִזְ הִיָּה יְכוֹל לְהַמְתִּיק מְעַלְיוֹ
הַדִּינִין בְּאֲמִנָתוֹ הַשְּׁלֵמָה כְּזוֹ, וְהִיָּה מִבֵּין וּמִבֵּיט
יְצוּפֶה אֶת הַטּוֹב וְהַחֲסֵד אֲשֶׁר עוֹשֶׂה אֹתוֹ הַבּוֹרָא
יְחִבְרֶךְ וַיִּתְעַלֶּה בְּזֶה. וְזֶה (משלי כו ה) 'טוֹבָה
תּוֹכַחַת מְגַלָּה' הַבָּאָה 'מֵאֲהַבָה מְסֻתֶרֶת', רְצָה
לוֹמַר מִחֲמַת שֶׁהָאֲהַבָה וְהַחֲסֵד מְסֻתֶרֶת וְגִנוּזָה
בְּתוֹכָהּ כְּנ"ל, שֶׁבְּאֵמַת הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתוֹ (פרשת

וירא):

שִׁידַע לְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל שְׁהֵם צְרִיכִים לְתַקֵּן אֶת עֲצָמָם וְלְהַפְלִיט וּלְבַעַר מִקִּרְבָּם כָּל מוֹם רַע עַל יְדֵי אִשׁ שֶׁל הַתְּלַהֲבוֹת וְאֶתְּחַבֵּה עֲזָה עַד אֲשֶׁר יִצְלִיחוּ לְהַפֵּךְ הַחֲמָר לְצוּרָה, וְדַל:

אור החכמה

רבי אורי פיibel מדובנא זיע"א

ככל רבוי ופרסום שולט הסטרא אחרא | לכן נשברו לחות הראשונות

ברבוי הַדְּבָרִים הַבְּאִים מִצַּד גְּבוּרַת אֱלֹהִים שְׁלִיט עַיִן הָרַע, וְכֵן אוֹמֵר מִי יִמְלַל גְּבוּרוֹת הוֹי"ה (תהלים קו ב), כֹּל שֶׁפֶן בְּתַגְבֻּרַת הַדְּבוּר שֶׁל בְּחִינַת אֱלֹהִים יוֹצֵאִים דְּבָרִים נִפְלְאִים אֲשֶׁר אֵין הִפָּה יוֹכֵל לְדַבֵּר, וְעַל כֵּן הַלְּחוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת נִשְׁבְּרוּ, מֵאַחַר שֶׁהַדְּבוּרִים בָּאוּ בְּגְבוּרַת אֱלֹהִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּקוֹלוֹת וּבְפִרְהוֹסֵינָא שְׁלֵט בָּהֶם עַיִן הָרַע.

הצניעות מאחדת ושולטת בה החכמה

ועל כֵּן עָקַר הַתְּקוּן הוּא צְנִיעוּת, וְאֶת צְנוּעִים חֻקְמָה (משלי יא ב), סִיג לְחֻקְמָה שְׁתִּיקָה (אבות פ"ג מ"ג), וְעַל כֵּן בְּדָבָר הַמְּפָרֵס אֵין שׁוֹלֵט שֵׁם הַחֻקְמָה, כִּי הַחֻקְמָה אֵין שׁוֹלֵט עַל הַרְבוּי אֲלָא עַל יְדֵי אַחְדוּת, כִּי כָּל הַמְזֻנְגִים טוֹבִים הֵלַל מִחֻקְמָה, שְׁחֻקְמָה גוֹתֵן כַּח זֶה שֶׁהוּא אַחְדוּת בְּכֻלָּם עַל יְדֵי שֶׁכָּל אֶחָד הוּא בְּבַחֲבִינַת מֶה, וְזוֹ עֵינָן מֵאֵד מֵאֵד הוּי שְׁפַל רוּחַ, 'מֵאֵד מֵאֵד' גִּימְטְרִיא מ"ה מ"ה, כֹּל אֶחָד הוּא בְּבַחֲבִינַת מֶה.

וזו וְאֶת צְנוּעִים חֻקְמָה, כִּי הַצְּנִיעוּת הוּא דָּבָר סֵתֵר, לְמִשָּׁל כִּי אִישׁ מְצַנֵּע הוּא מִסְתִּיר אֶת עֲצָמוֹ, עַל כֵּן הַחֻקְמָה נִקְרָא נִסְתֵּר, אִם כֵּן בְּשִׁבְנֵי אָדָם הוֹלְכִים אַחַר הַצְּנִיעוּת שְׁשֵׁם הַחֻקְמָה אֵין לָהֶם הַסְתֵּרַת פְּנִים, כִּי הֵם

הוא מטבע של אש. נראה לי לבאר, דהנה ענין בפרת עונות על ידי הצדקה מבאר בפסוק 'וּחֻטָּאָף בְּצִדְקָה פֶּרֶק' (דניאל ד כד).

מעשה ביהודי הקדוש זיע"א שנתן לעני את חלוקו

כמו שִׁידַעְנוּ מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה אֲצֵל הָאֲדָמו"ר הִיְהוּדִי הַקְּדוֹשׁ זַצ"ה זי"ע שְׁכַל מֶה שְׁהִיָּה לוֹ נֵתָן לְעַנְיִים אֶפְלוּ חֲלוּקוֹ מֵעַל בְּשֵׁרוֹ, פַּעַם אַחַת שָׁמַע רַבּוֹ מִן הָאֲדָמו"ר רַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק זַצ"ה זי"ע שֶׁנִּתְּן אֶת חֲלוּקוֹ, וְקָרָא לוֹ וְנִתְּן לוֹ חֲלוּק אַחַר, וְהִנֵּה תַכְף וּמִיד נֵתָן הִיְהוּדִי הַקְּדוֹשׁ זי"ע גַּם אֶת זֶה לְעַנִּי, וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ רַבּוֹ וְ"ל שְׁאִינוּ צְרִיף לַעֲשׂוֹת זֶה לְוִתֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְצִדְקָה, וְהַשִּׁיב לוֹ הִיְהוּדִי הַקְּדוֹשׁ וְ"ל עָבוּר חֻטָּי הַגְּדוֹלִים אֵין דֵּי כָּל מֶה שְׁאוּכַל לְקַנּוֹת וְלִתֵּן לְמַתְּנָה לְעַנְיִים לְכַפְּרָה.

'מחצית השקל' - על האדם לדעת תמיד שערך אינו משלם

והנה יֵשׁ לְחַקֵּר מֶה עֵינָן שֶׁל מַחְצִית הַשֶּׁקֶל. וְנִרְאֶה לְבָאֵר, דְּהִנֵּה נוֹדַע שֶׁהָאָדָם נוֹצֵר בְּשֵׁנֵי חֲלָקִים, חֲלָק גַּשְׁמִי וְחֲלָק רוּחָנִי, וְצְרִיף הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲשֶׂה מַחְמֵר צוּרָה בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ, וְכָל זְמַן שְׁלֵא פֻעַל זֹאת בְּשִׁלְמוֹת עֲדִין הוּא חֻצִי בְּרִיָּה, כִּינֵן שְׁלֵא הַשְּׁלִים חוֹבוֹ שֶׁלְמַעֲנוּ נִבְרָא, עַל כֵּן צוּרָה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ לִתֵּן לְכַפְּרָה רַק מַחְצִית הַשֶּׁקֶל, לְרַמּוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שְׁעֲדִין הוּא פְּלַג גּוֹפָא וְצְרִיף לְתַקֵּן שְׁיַבֵּא לְשִׁלְמוֹת.

'מטבע של אש הראה לו' - הפלטת כל הרע על ידי התלהבות

ומצינו שְׁאִשׁ יֵשׁ בְּכַחוֹ לְהַפְלִיט הַטַּעַם וְהַפְּסֻלַת, דְּהָא כָּלִי אִסוּר שְׁבִילַע טַעַם יוֹצֵא עַל יְדֵי הָאֵשׁ, עַל כֵּן הָרָאָה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ לְמַשֶּׂה מַטְבַּע מַחְצִית שֶׁל אֵשׁ -

באחדות לעבד לבוֹרָא הכל באַחְדוּת, כֵּן הוּא
בַּחֶפֶז שְׁצָרִיכִים הֶחֱמֵן וְכֵלָה מְזַגִּים טוֹבִים
מִחֻמְתּוֹ יִתְבַּרֵךְ, צָרִיךְ קֹדֶם שְׂבִירַת הַכּוֹס כְּדִי
שִׁישְׁלֹט עֵין הָרַע הַשְּׂבִירָה.

וְכֵן בְּמִשְׁכַּן שְׂרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיחֹר
הָאֲחֻדוֹת לְשֹׁכֵן בּוֹ בְּאֲחֻדוֹת, וּבִכְפֻרַט
בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ דְכָתִיב 'וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹכֶם' (שְׁמוֹת
כ"ח), כְּשִׁיחָה בָהֶם אֲחֻדוֹת שֶׁהוּא כָּל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, וְזוֹ 'בְּתוֹכֶם', עַל כֵּן הָיוּ צָרִיכִין לְתַן
כָּל אֶחָד חֻצֵי שְׁקָל, וְהוּא בַּחֲנִינַת שְׂבִירַת הַשְּׁקָל
לְחֻצָאִין כְּדִי שִׁיחָה שְׁלִיטַת עֵין הָרַע עַל הַשְּׂבִירָה,
וְזוֹ חֵלֶק לְסִטְרָא אַחְרָא שֶׁל עֲגָל, וְהֵבֵן (דְרוֹש
לְחֻדֵשׁ אֲדָר):

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

על האדם להכיר בהסרונוטיו ולהעמיד לפני
הבורא שיוכחו לקים התורה

אִכְפֹּר לומר על דַּרְךְ הַרְמָז, דִּהְיָה קִשָּׁה מְאֹד
שִׁנְיָעֵה הָאָדָם לְמַעַלַת הַשְּׁלֹמוֹת, וְאִין
אָדָם צָדִיק בְּאַרְצָא אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא
(קהלת ז' ב'), אִף זֹאת הַעֲצָה הִיעֻצָה, שִׁיבֵרֵעַ הָאָדָם
בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא מְלֵא חֶסְרוֹנוֹת וְעוֹנוֹת וְחֻטְאִים,
וְיִהְיֶה לְבוֹ נִשְׁבֵּר בְּקִרְבוֹ, וּיִבְקֹשׁ מִהֶשֶׁם יִתְבַּרֵךְ
שִׁיֵּאִיר עֵינָיו בְּתוֹרַתוֹ הַקְדוּשָׁה לְהוֹרוֹת לוֹ דַּרְךְ
הַאֲמִת, וְכָתִיב 'אֲשַׁכּוֹן אֶת דְּבָרָא' (ישעיה נ"ו ט),
וְהֶשֶׁם יִתְבַּרֵךְ יַרְחֵם עָלָיו לְהַצִּילוֹ מֵעֲבוֹתוֹת
הַיָּצָר וְיִזְכְּהוּ לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם הַתּוֹרָה
הַקְדוּשָׁה וּמְצוּתֶיהָ בְּאַהֲבָה.

וְזֶה פְּרוּשׁ כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ כְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְפָקְדֵיהֶם (ל' י"ב), מְלִשׁוֹן חֶסְרוֹן, עַל דַּרְךְ
אוֹמְרוֹ 'וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ' (במדבר לא מט),
רָצָה לומר שְׁחָס וְשָׁלוֹם יִמְצָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מְלֵאֵי חֶסְרוֹנוֹת, הַעֲצָה לָזֶה וְנִתְּנוּ אִישׁ כַּפֵּר
נַפְשׁוֹ לַד' כַּפְקָד אֹתָם, שִׁיגְלֶה נַפְשׁוֹ לַה' וְיִוָּדָה

מְצַנְעִים בְּמִקּוּם הַסֵּתֵר, מֵה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁהוֹלְכִים
אַחַר מַחְשְׁבוֹת רַבִּים הוּא בַּחֲנִינַת הַגְּלוּי, אֹז יֵשׁ
לָהֶם בַּחֲנִינַת הַסֵּתֵר פָּנִים שֶׁהוּא הַסְתַּלְקוּת אֲחֻדוֹת
מֵהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים כָּל הַשְּׂבִירוֹת וְהַצָּרוֹת.

וְעַל כֵּן שֶׁהוּא עֵינֵן 'כֹּלֶם בְּחֻמְהָ', רָצָה לומר
שְׂאֵדָם צָרִיךְ לְהִבִּין שְׁתַּמִּיד הוּא בְּחֻמְהָ
וּמִשְׁגִּיחַ עָלָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְהַנְצִיל מִכָּל
הַצָּרוֹת, מֵאַחַר שֶׁהוּא חוֹשֵׁב תַּמִּיד שֶׁהוּא בְּחֻמְהָ
וְנִסְתָּר שָׁם.

טעם מחצית השקל כדי לתת לסטרא אחרא
את חלקה

וְאִכְפֹּר לומר שִׁמְפְּנֵי זֶה צָנָה הַבוֹרָא לְהִיֹּת
מִנְּנֵן עַל יְדֵי שְׁקָלִים, אִם חָס וְשָׁלוֹם
יֵשׁ עֵין הָרַע יִשְׁלֹט עַל הַשְּׁקָלִים וְלֹא בָהֶם
עֲצָמָם, עַל כֵּן הוּא חֻצֵי שְׁקָל, רָצָה לומר
שִׁשְׁקָל יִהְיֶה שְׁבוּר עַל חֻצָאִין, בְּזֶה נִתֵּן חֵלֶק
לְסִטְרָא אַחְרָא שֶׁהֵם מַצִּד הַחֻשְׁבוֹנוֹת וּמִנְּנֵן.

שבירת הכוס בחפה כדי שלא ישלט עין הרע

כְּמוֹ שְׂאֵנוּ נוֹהֲגִים לְשִׁבֵר כּוֹס בַּחֶפֶז, לְהִרְאוֹת
שֶׁלֹא יִהְיֶה שׁוֹלֵט עֵין הָרַע, מֵאַחַר שְׂאֵנוּ
רוֹצִין שִׁיחָה שׁוֹרָה הַמְּזַג טוֹב שְׂבָא מִחֻמְתּוֹ
יִתְבַּרֵךְ בַּחֲמֵן וְכֵלָה, רַק מִחֻמַּת רַבּוּי עִם שִׁישׁ
בַּחֶפֶז אוֹלֵי יֵשׁ עֵין הָרַע, עַל כֵּן שׁוֹבְרִים הַכּוֹס
שִׁישְׁלֹט עֵין הָרַע עַל הַכּוֹס, וְהוּא חֵלֶק לְסִטְרָא
אַחְרָא שְׁרוּצָה תַּמִּיד בְּתַרְבֵּן וּפְרוּד, כֵּן נִרְאֶה
שֶׁנִּחְלַק הַשְּׁקָל לְשְׁנֵי חֻצָאִין, כְּדִי שִׁיחָה שׁוֹלֵט
עַל הַחֲלוּק וְשִׁבֵר זֶה שֶׁל הַשְּׁקָל בַּחֲנִינַת עֵין
הָרַע.

שבירת הכוס הכנה לאחדות כמו שהיה בכריאת
העולם שביבירה כדי להגיע לתקון

כְּמוֹ בְּתַחֲלַת הַבְּרִיאָה בְּרָא קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
עֲלָמִין קַדְמָאִין שְׁבִקְשׁוּ חֻשְׁבוֹנוֹת רַבִּים,
וְשִׁלֵּט עֲלֵיהֶם עֵין הָרַע מִחֻמַּת שְׁחַפְצוֹ בְּרַבּוּי
וּמִנְּנֵן וְלֹא בְּאֲחֻדוֹת וְנִשְׁבְּרוּ, כָּל זֶה הִזְתָּה לְבְרָא
עוֹלָם הַתְּקוּן שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת אֲחֻדוֹת וְכֹלֶם מִסְפִּימִים

אילנא דחיי

רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א

צדיק שאין בו שום פגם ורק על ידי חטאי הצבור נגרם לו הרחוק יכול להתפלל על הצבור ולכטל מהם גזרות רעות

ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא כו' (לב לז). יש לבאר על פי מה שכתוב 'אשר נשיא יחטא', שבאם הנשיא יחטא, אזי 'לאשמת העם', מכי א על ידי זה אשם וחסא להעם, כי הצדיק והנשיא הוא ראש העדה וגופא בטר רישא גרירי, ולפעמים על ידי שהעם חטאו בפעל המשיכו הם הרהורים רעים לצדיקים.

וזוהו 'אשר נשיא יחטא', שלפעמים נמצא בהצדיק איזה חסרון ופגם על ידי 'אשמת העם', והחלוק ביניהם הוא, אם הרהור הצדיק בא על ידי חטאם של העם יוכל הצדיק להתפלל עליהם ולכטל מהם הגזרות לא טובות רחמנא לצלן, יצן כי הוא בעצמו באמת לא חטא והפגם שלו הוא רק על ידי העם. אכן אם פגם של הצדיק הוא מחמת חטאו שעדין אינו בשלמות הגמור אזי אינו יכול להתפלל עבורם.

וזוהו שאמר הכתוב ועתה אם תשא על ידי תפילתי אזי אדע שהוא חטאתם ועל ידם גרמו פגם בי. ואם אין פרוש שלא תאבה לסלות להם חס ושלום, ועל פרקף לפי שאני חיב בדבר ועל ידי שחטאתי גרמתי להם זאת, אם כן מחני נא כי הם מה חטאו. שוב מצאתי כן בשם מרן הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל זיע"ע וחדאי נפשאי:

על חסרונותיו, ויבקש רחמים שיעזרהו השם יתברך להגיע אל האמת, על ידי זה ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם, שלא יהיה סבת החסרון לנגף וענש רחמנא לצלן, אדרבה זה ביאהו למקלית האמת ויזכה לעבוד השם יתברך בשלמות:

מעלת הצדיקים

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

טעם נשגב מהרה"ק רבי אהרן מטשרנוביל זיע"א על מה שנוטלים הצדיקים ממון

ולפי האמור יש לתן טעם למה הצריך אהרן לזהב של ישראל ולהשליך אותו באש, על פי מה שראיתי כד הוינא טליא מכתב הרב הקדוש רבי אהרן מטשערנאבא זצלה"ה שנתן ביד שלווחו לחור בערי ישראל לקבץ ממון, וכך כתב: לא ממון אני צריך, כי הפסוק בבית מצוי באבנים, אלא שאני צריך להעלות תפלות ישראל לאביהן שבשמים, ולדבר הזה נצרך לי כסף מקבץ מכל ישראל, עד כאן תכן דברי המכתב.

והסברתי לי על פי מאמרם ו"ל (ירושלמי תרומות סוף פ"ח) הלב תלוי בפיס, הלב הוא הרצון, ואם כן בפסוק המקבץ תלויים בו רצונות רבים, והוא לפעל דמיוני לרצונות התפלה לאתדם ולהעלותם פנ"ל. ולפי הדברים האלה יש לומר שמעין זה היתה פונת אהרן לקבץ זהב מכל קצוות ישראל ולעשותם גוש אחד, וזה היה לפעל דמיוני להתאחדות רצונות ישראל (פרשת ויקהל

תורת חיים

רבי חיים מקוסוב זיע"א

היצר משתדל למנע מהאדם לנסע לצדיקים

ולא יחמד איש את ארצו בעלתהו לראות וכו' (לד כד). פי כשאדם רוצה לעשות איזה מצוה או תורה או תפלה או נסיעה לצדיקים, אזי מראה לו היצר הרע כמה

מניעות גשמיים ורוחניים שהוא אינו ראוי לכך. ומזה נופל לעצבות ותאות גשמיות, ובזה יכול למנע אותו. וזה היה הבטחת משה רבנו עליו השלום שלא יחמד איש הינו האדם עצמו לא? פל להקמת הארצות ועצבות ותאות בשעת שירצה לעלות ולעשות איזה מצוה:

פרשת כי תשא

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם (ל יב)

מחטף הלבו

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

עקר טעם מגזן ישראל לעוררם להתחזק בקדשה שהיא מחצכם

זהו (ה) עקר מגזן ישראל שהיה מצוה הקדוש ברוף הוא למנות אותם, דהטעם משום דעקר שרש ישראל שהם ששים רבוא שעשאם הקדוש ברוף הוא כנגד זעיר אנפין ממש קדשה עליונה כמו שכתבנו.

ועקר המגזן הוא לעוררם ולהתחזק בקדשה, כמו שעקרם נחצבו מקדשה עליונה כן צריכים להיות קדושים כדי לאחז בשורשם ולהתדבק בו, וכמו דצוחי קראי בכל מקום ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' (לעיל יט ו), ו'אנשי קדש תהיון לי' (שם כב ל), 'דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו' (ויקרא יט ב), וכיוצא:

וכשמונה אותם אומר להם, דעו לכם שעשיתי אתכם ששים רבוא, וטעם מגזן זה שהוא ששים רבוא לא פחות ולא יותר, משום שאתם כנגד ששים רבוא אורות דזעיר אנפין, ולא שיף דבר זה כי אם בהיותכם קדושים,

שתהיו ראויים להתדבק בקדשה עליונה, דאי לא הכי הרי לפתח חטאת רובין כמו שכתבנו, לכן מסך השבונכם תבינו מעלתכם, ושובו מדרכיכם אשר לא טובים כדי שלא תחטף אתכם הקלפה חס ושלום, ותצאו מאילנא דחיי ותתדבקו באילנא דמוחא:

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

נבואת התולדות יעקב יוסף על זמן הפקידה בשנת תש"א

בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (פרשת תשא ד"ה וה"ג כ" כ"ט) [שהרב החיד"א הזכירו לטובה בספרו שם הגדולים חלק ספרים מערכת צ אות כט והפליג בשבח] פותב על הפסוק 'כי תשא את ראש בני ישראל' וזה לשונו: ואימתי יהיה נשיאת ראש, בזמן הפקידה שלא יאחר כשיהיה מספר תש"א, שהוא נקימה על עבדי עבודה נרה שיתאחדו החמור והצורה להשיב רבים מעון, ויפנע היצר הרע ויהיה הפל טוב וכו'.

משמע מדבריו שנאמרו ברוח הקדש, שהגאלה לא תתאחר משנת תש"א, אלא שהתנה

שלושה דברים שהעולם עומד עליהם שהן תורה ועבודה וגמילות חסדים. העבודה הן הקרבנות, הוא בחינת הזקב ורשפי אש התשוקה מלמטה למעלה כידוע. והפסוק הוא חסד עליון מלמעלה למטה, אהבה רבה לעורר האהבה בכנסת ישראל, 'נכסף נכספתי כו'. והנחשת היא ממצע כלול משניהם, והיא התורה. וגם נחשת ראשי תיבות ג'ובלות ה'כמה ש'למעלה תורה. וכללותם שלושה קוין ימין ושמאל ואמצע כידוע, וד"ל.

והנה ידוע שהפרש בין 'קדש' ל'קדוש', שקדוש בוי"ו מורה ההמשכה מסובב לממלא לומר שהוא יתברך קדוש ומבדל מזמן ומקום כו' והוא מתנשא ומרומם מהם כו' כידוע. אבל קדש בלא וי"ו הוא עצמות אור אין סוף קודם שיהיה סובב וממלא כו', שאז הוא ענין הקדשה וההבדלה בעצמותו ולא שהוא קדוש ומבדל מתחתון היקנו בלבד כו' וד"ל.

וזהו ענין 'שקל הקדש' דוקא, להיות פי משה 'רעיא מהימנא' הוא לזון ולפרנס האמונה לכנסת ישראל, והינו שהוא ממשיך מ'קדש' העליון – העצמות של המאציל ברוך הוא, להיות 'קדוש' – בחינת סובב לממלא כו'. והמשכת קדש העליון הוא בשלושה קוין ימין ושמאל ואמצע כנ"ל על ידי תורה עבודה וגמילות חסדים דוקא, להיות פי על ידי המצות אנו מתקדשים בקדש העליון כמאמרנו אשר קדשנו במצותיו כו' והינו בחינת קדוש בוי"ו כו', והוא ענין שקל הקדש שנסקל במדה קדש העליון בשלושה קוין כו' וד"ל.

וענין מחצית השקל דוקא וכו', להיות פי קדש העליון הנה בא ונמשך בכלי פה מאזנים לשקלו לחצאין שוין דוקא ומחציתו יתנו כו'. ועל דרך משל כששוקלין איזה דבר

תנאי, שבעת ההיא תתחדו החמר והצורה ויהיה הכל טוב. בהמשך דבריו מפרש שחמר מרמו על עמי הארץ, וצורה המה תלמידי חכמים, והם צריכים להתאחד באפן שלא תגאו זה על זה.

מה נאמר ומה נדבר, כלנו עדים שהצרות הגדולות ביותר שבאו על בני ישראל מיום שחבר בית המקדש החלו בשנת תש"א. אף שהפרענות החלה כבר בשנת תרצ"ט, אבל אז עוד היו יכולים לחיות תחת גדם, ועד שנת תש"א לא הקימו את תאי הגזים. אלמלי זכינו היה אותו רשע עורף את מלחמת גוג ומגוג, והיינו רואים את ישועת ה' בשנת תש"א.

כיון שלא זכינו, התגברו עלינו הצרות עד שפמטע נכחד שם ישראל, והיתה עת צרה לכל בני ישראל וראי ה' בכל מקומות מושבתיהם, השמאה הניחה רק לאותן מדינות שלא היו בה יהודים עבדי ה', עד שאפילו ברוסיה כבשו הנאצים רק עד המקומות שישבו שם בני ישראל כידוע לידעים, כשהגיעו למקומות שלא ישבו בהם יהודים שומרים תורה ומצוות עמדו מלכת ולא הצליחו לכבש עוד. זהו מפלאות צור תמים דעים, והיות ששנה זו היתה הפקידה האחרונה, היה הקצף גדול מאד:

ונתנו איש כפר נפשו לה' וגו' מחצית השקל בשקל הקדש תרומה לה' (ל יב-יג)

תורה אור

כפי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

כאור ענין מחצית השקל על דרך פנימיות

פרוש, כי הנה במשכן היה שלושה דברים כלליים, זהב וכסף ונחשת, והוא נגד

בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ הָעֲלִיּוֹן מִתְחַלָּה כִּנְל, וְאִם בֶּן
הָעִשִׂיר בְּמִצְוֹת וְהַדֵּל בְּמִצְוֹת שְׁוִין פִּי בֶּן
הָיָה הַמִּדָּה בַּתְּחִלָּה מִהַמּוֹרֵד בַּחֲנִינָה מֵאֲנִי
חֲכָמָה עֵלְיָאָה כִּנְל וּד"ל (קיא, ד – קיב, א):

זֶה יִתְנוּ (אמר רבי מאיר כמין מטבע של אש הוציא
הקדוש ברוך הוא מתחת כסא כבודו והראהו למשה
ואמר לו זה יתנו כנה יתנו, ירושלמי שקלים פ"א ה"ד)
(ג י)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

'מטבע' של 'אש' חבור ה'רצוא ושוב'

גְּלוּי 'כסא הכבוד' מעורר בנבואים שני דברים
הפכים – 'רצוא' ו'שוב'. 'רצוא': פיון
שהנבואים חשים בהפלאת האלקות במדה
שאיןם יכולים להכיל ב'פלים' שלהם, לא
בשכל ולא ברגש הלב, הרי זה מעורר בהם
רצוא וכליון הנפש, יציאה מן הפלים וההגבלות,
ורצון להפלא באלקות.

'שוב': דיעת רצונו וכונתו של הקדוש ברוך
הוא, שנתאנה הקדוש ברוך הוא להיות

לו יתברך דירה בפתחונים (תנחומא בחוקותי ג. נשא
טז. וראה תניא פרק לו. המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו. ועוד),
שלא כן העלים עצמו על ידי כסא הכבוד כדי
לרדת לנבואים – דיעה זו גורמת למצב
ד'שוב', קבלת על וקיום תורה ומצוות כאן
למטה.

שני ענינים אלו, של רצוא ושוב, הם שני
הענינים של 'מטבע' ו'אש': 'רצוא' הוא
ענינו של אש, שטבעו לעלות למעלה – רצוא
וכליון לעלות למעלה. 'שוב' הוא ענינו של
מטבע, שחריף לצאת (ב"ב מד:) – דבר המתקבל
אצל כל אחד, ואצל כלם הרי זה בשנה.

לחצאין שוין, כל שמחצית האחד יותר כבד
במשא ויכבד ביותר בירידתו משה משה על
פי המעט שמכריעו בן לפי ערך יתעלה מחצית
השנית שבכף שפגגו ויגבה ויתרומם למעלה
מעלה פידוע.

וכמו בן על דרך משל קדש העליון נשקל
בכף מאנני החכמה עליונה ימין ושמאל,
פרוש המחצית האחד יורד בדרך ירידה מלמעלה
למטה בבחינת קוין הנ"ל להוסיף אורות
באצילות על ידי מעשה רמ"ח מצוות עשה,
שכללותם הוא ענין יחוד קודשא ברוך הוא
ושכינתיה, דהינו להיות בבחינת סובב וממלא
כו'.

ומחצית הקדש עליון בכף השמאל, וירידתו
בשביל העליה והסתלקות שיתעלה
ויתרומם למעלה פשיכריענו הכף הימני כנ"ל
במשל. והינו מחצית השקל שיתנו תרומה
לה" פרוש ארמוותא להניה כנזכר בזהר, והוא
עלית כנסת ישראל, ישראל עלה במחשבה
בתשוקה נפלאה מלמטה למעלה בתפלת שמונה
עשרה על ידי אור חסד עליון קדוש העליון
שיירד לעורר את האהבה בבחינת אור חזר
כו' וד"ל.

וזהו 'כי תשא את ראש בני ישראל', פרוש,
בשתרצה לפרנסם באמונתם מחסד עליון
מחצית השקל של הקדש העליון שיירד לעורר
את האהבה בבחינת אור חזר והגביה ולהנשא
את ראש ומוחין דכנסת ישראל כו' – ונתנו
איש כפר נפשו כו' מחצית השקל כו'. ומאותו
המחצית היו הקרבנות שהוא ענין ההעלאת
מ"ן מלמטה למעלה אשה ריח ניחוח כו'
פידוע.

והעשיר לא ירבה והדל לא ימעט כו'.
והטעם הוא פי כבד נשקל המחצית

ולקחת את כסף הכפרים וגו' לכפר על נפשתיכם

וגו' (ל טו)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זי"ע א'

יתן את הצדקה לעמלי תורה ויחשב כאלו

למד

יש לומר, ולקחת את כסף הכפרים, לרמז מה שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים ג:.) 'כי בצל החכמה בצל הפסח' (קהלת ז יב), דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות למחזיקי בידי לומדי תורה צל וחספה אצל לומדי תורה, שנאמר 'כי בצל החכמה בצל הפסח'.

וזהו שאמר ולקחת את כסף הכפרים, דהינו, חספה שרצית לתת לכפרה, תן אותו לעמלי תורה, וכמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (קה"ר יא א) אם רצית לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה.

והינו הפונה בכאן, ולקחת את כסף הכפרים ונתת אותו על עבדת אהל מועד, דהינו, תן אותו לבני הישיבה היושבים בבית המדרש על התורה שהיא עבודת אהל מועד, וכן והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה', שישב להם כאלו הם עסקו בתורה ויעשה להם חספה אצל לומדי תורה. וזהו לכפר על נפשתיכם, על שלא עסקתם בתורה, והשתא יחשב לכם כאלו עסקתם:

ובלב כל חכם לב נתתי חכמה (אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר 'יחב חכמתא לחכימין ומנרעא לידיע בינה' (דניאל ב כא), שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה קמיה דרבי אבהו, אמר ליה אתון מהתם מתניתו לה אנו מהכא מתניתו לה, דכתיב 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה' ברכות נה). (לא ו)

שהרי החלוק בין רצוא לשוב הוא: הרצוא נובע מהרגשת הנבך. בשהוא מרגיש את הפלאת האלקות כפי שזה נעלה ומפלא מכוחותיו, הוא, הרי זה מביא אותו לכלות הנפש. ובמילא יש בזה חלוקי דרגות, שהרי הרצון והפליזון תלויים בגדל ההבנה וההרגש בהעלוי וההפלאה האלקות לגבי רצונו, שכלו ומדותיו.

מה שאין בן העבודה דשוב אינה מצד הערכת רחוק הערך והפלאת האלקות לגבי ההגבלות שלו, כי אם מצד קבלת על מלכות שמים, שרצונו לבצע רצון הקדוש ברוך הוא. ובמילא הרי זה בשהו אצל כל אחד.

התכלית היא שיהיה מטבע של אש, חבור המטבע והאש יחדיו. בטבע בני אדם, כאשר עושים פעלה מצד ההרגש עושים אותה בחינניות ובהתלהבות, ואלו כשעושים פעלה בקבלת על אין בה התלהבות וחינניות.

אבל באמת נדרש שיהיה מטבע של אש, שני הדברים יחד. – שיהיה מטבע, קבלת על, ואף על פי כן שיהיה בעבודה זו התלהבות. הינו שהתלהבות לא תהיה בדברים שהוא רוצה בהם, אלא בדברים של קבלת על מלכות שמים.

כיצד מגיעים לידי כך, לחבר את שני ההפכים יחד? בכת הנבוא אכן אי אפשר להיות כן, אלא שזה בא מצד התגלות האלקות בנבואים, שהוא הרי נושא הפכים.

וזהו פרוש מטבע של אש מתחת פסא הכבוד: מנין בא מטבע של אש – מתחת פסא הכבוד, ראשית התגלות אלקות בנבואים. בפרטיות בנשמות ישראל, פסא הכבוד הוא עצם הנשמה שחצובה מתחת פסא הכבוד, ובה הניצוץ קטן שבבוא. ומכאן באה העבודה דמטבע של אש (ח"א עמ' 179 ואילך):

אהבת שלום

רבי מנחם מענדל מקוסוב זיע"א

ככל שיוסיף לזכך עצמו ולהטהר ולהתקדש כך יזכה יותר לתורה ולחכמה | משל גפלא ממלך

רַז"ל הוכיחו מפסוק זה שאין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה. ויש לדקדק, החכמה הראשונה מי נתנו וכו'. ויש לבאר על דרך ששמעתי מפה קדוש ישראל והדרו איש אלקי בוצינא קדישא מורנו הרב רבי זכריה מענדיל משענדישוב פרוש הפסוק 'תכין לך הדרך' (דברים ט א).

על דרך משל, למלך שצוה לעבדיו להביא לו פלים נקיים ושטופים מחמת שרוצה לתן להם מתנה הגיונה מאד באותן הפלים, ובהיות פן השכל מחיב שאם ישטפו פעם אחת הפלים וינאו שעדין אינם נקיים פראוי צריכין עוד לשטף פעם שנית, וכמעט עד מאה פעמים בלי שעור וכלי ערך עד שיהיו הפלים בתכלית הנקייות, בכדי שיתרצה המלך להשפיע באותן הפלים.

שאם חס ושלום לא יהיו נקיים כמו שראוי ונכון אזי לא די שלא יתרצה המלך להשפיע באותן הפלים אלא אדרבה יתמלא רוגזו עליהם. נמצא שכל הרעש הזה הוא העקר ושךש ויסוד להקין עצמו בהתכנה דרבה בכדי שיתרצה המלך להשפיע באותן הפלים אותה המתנה הערבה והמתוקה.

והנמשל הוא בענין החכמה, דהנה כתיב 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת והבונה' (משלי ב ו), אף האדם צריך להיות כלי מוכן לקבל החכמה, ועל פן צריך האדם לנקות ולטהר ולקדש אבריו במחשבה דבור ומעשה בסור מרע ועשה טוב ביגיעת הנפש ויגיעת הגוף, בכדי שיהיה שלם ולא פגום חס ושלום

באחד מאבריו רק? הא כלי שלם כלי מוכן, בכדי שיתרצה השם? תברך להשפיע לו חכמה.

ואם רוצה האדם שעדין אינו מרצה השם יתברך להשפיע לו חכמה יתלה החסרון בעצמו, כי מסתמא עדין אינו מנקה ומטהר לגמרי פראוי, וצריך להתאסף עוד יותר בנקיון וטהרה וקדושה ופרישות בכדי שיהא כלי מוכן לקבל החכמה.

וזהו 'תכין לך הדרך', פרוש לדרך ה' איך צריך רק התכנה, הינו לנקות ולטהר בכדי שתהא כלי מוכן לקבל החכמה. ומי שבידו הכל לתן ולהשפיע בודאי ישפיע באותן הפלים המוכנים, עד כאן שמעתי וכו'.

וזהו 'יחב חכמה לחפמיני', פרוש הקדוש ברוך הוא יחב חכמה למי שהכין את עצמו לקבל החכמה, וזהו אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה כדכתיב 'ובלב כל חכם לב נתתי חכמה' וד"ל:

ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם (לב א)

אזר המאיר

רבי זאב וואלף מזטומיר זיע"א

תוכחת מוסר שלא לשקע ולשעבר עצמו יומם ולילה בעל הפרנסה

על דרך הלצה, ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם, מפאן תוכחת מגלה מאהבה מסתרת הטמונה בקרב לבם, רב בני עמנו רבם הם המתפרצים, ועינינו הרואות רבו כמו רבו מבליים זמן זמניהם כל מספר מיהם התרוצים עלי אדמה, הכל למלאות בתייהם זהב וכסף, ויש שמשפירים את עצמם להיוונים ולפריצים צריצים, וקונים אדון לעצמם, והכל

רבנו על זה ששבר את הלחות, ועוד, מאיזה טעם סים רש"י ו"ל את פרושו על התורה עם זה, ותרץ דהנה פתיב ו'האיש משה' ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב א), והענין לשון עניות הוא, שכל אדם היה דומה בעיניו שטוב הוא ממנו במעלות ובמדות, ובכח זה היה מתפלל תמיד בעד כלל ישראל בעת חטאם חס ושלום לפני הבורא ברוך הוא.

אך כאשר ירד מן ההר ושתי הלחות בידי וראה החטא שחטאו, אז לא היה יכול להתפלל על זה הדרך מחמת שחטאו בחטא גדול כזה, ולכן שברם לעיניהם וצפה עברה לשמה ובכח זה היה יכול להתפלל בעדם, גם עתה לאחר שהוא גם כן עבר עברה ששבר את הלחות מעשי ידיו של הקדוש ברוך הוא ובזה האיר עיניהם של כל ישראל, ולכן פרש רש"י ו"ל בן על הפסוק 'לעיני כל ישראל', ובזה שבח אותו הקדוש ברוך הוא 'ישר כחך ששברת', הינו, במה ששברת הלחות נתגדל כחך, שתוכל להתפלל בעד כלל ישראל כמקדם:

בכדי להרבות הון מהכל לקנות נזמי הנהב לאזני נשותיהם, ופוק חזי מה עמא דבר להוטים ובהולים אחר המותרות, ומבורא עולם שכוח לוח לבם, ולא זרו מתאנתם, והכלים דבר אין להם לקנות אדון לעצמם.

ולזה מתרעם הפתוב על העבר ועתיד משפחי אלהים, ויתפרקו כל העם המכונים בשם עם פחותי הערף, את נזמי הנהב, כלומר עם נזמי הנהב, שמבלים ימים וישינים בכדי לקנות נזמי זהב באזני נשיהם, ובסבה זאת פרקו ותברו אשר שמעו באזניהם על הר סיני אנכי ה' אלהיך דייקא, ולא לקנות אדון לעצמו כמדרב, וק"ל:

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מינו את הלחת וישבר אתם תחת ההר (לב יט)

חמדת דוד

רבי דוד צבי מנייטשטאדט זיע"א

משה רבנו בענותנותו סבר שכל אדם טוב ממנו ולכך יכל להתפלל על ישראל, וכאשר ראה שחטאו בעגל חפש עצה כיצד לראות את ישראל טובים ממנו כדי שיוכל להתפלל עליהם

וישבר אתם תחת ההר. עין רש"י ו"ל בפ' פשת זאת הברכה כל הפסוק 'ולכל היד החזקה וכו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (דברים לד יב) כתב וזה לשונו: שנשאו לבו לשבר הלחות לעיניהם שנאמר ו'אשר שברם לעיניהם' והספימה דעת הקדוש ברוך הוא לדעתו שנאמר 'אשר שברת' ישר כחך ששברת, עד כאן לשונו.

והקשה מן וצ"ל (רבי יחזקאל מקומיר), דאיזה ישר כח היה מגיע למשה

וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם (לב לד)

יכהן פאר

רבי חנוך צבי מנגדין זיע"א

למוד זכות על בני ישראל שכל חטאייהם נגמרים מחטא העגל שהיתה עברה לשמה

וביום פקדי וכו'. דאיתא (ע"ז ה) 'שלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה. ומורי חמי וצ"ל אמר לי בשם זקני וצ"ל מאלקסנדר על 'ובורח מן העברה' (אבות פ"ד מ"ב) איתא הטעם שעברה גוררת עברה, ופלא, ואמר דזה 'העברה' הידועה, הינו אפלו עברה לשמה, נהי דאין בעצמה עברה מכל מקום גוררת עברה פשוטה שלא

שמועה טובה

רבי חיים שלמה מקוסונו זיע"א

קדשת המחשבה בבקר משפיעה למשך כל היום

וְהָיָה נְכוֹן לְבַקֵּר וְעֲלִית בְּבֹקֶר עַל הַר סִינַי וְגו'.
יש לרמוז על פי מה שכתבו הספרים הקדושים שיראה כל אדם לקדש ראשית המחשבה בבקר ובזוה"ל כול לעבוד השם ברוך הוא וברוך שמו, ואם חס ושלום כשיעור משנתו עולה במחשבתו מחשבה לא טובה אז חס ושלום כל היום הולך אחר המחשבה ראשונה.

עַל כֵּן הִזְהִירָנוּ בּוֹרְאָנוּ בַתּוֹרַתֵינוּ הַקְּדוּשָׁה וְהָיָה נְכוֹן לְבַקֵּר וְעֲלִית - בְּמַחְשְׁבָה - בְּבֹקֶר עַל הַר סִינַי, לְזַכֵּר מַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁשָּׁם קִבְּלָנוּ תוֹרָה וּמִצְוֹת, וְנִצְבַּת לִי שֵׁם עַל רֹאשׁ הַהָר יֵצֵר הָרַע נִקְרָא הַר (סוכה נב), וְתִכְף בְּבֹקֶר הַשָּׁשִׁים יִהְיֶה נֹצֵב עַל רֹאשׁוֹ לְהַכְנִיעוֹ. וְהַשֵּׁם הַטוֹב יִטְהַר לִבְנֵי לְעַבְדוֹ אָמֵן.

אֲלֵקִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ, אֵת חַג הַמִּצְוֹת תִּשְׁמֵר וְגו' (לד יז-יח)

לקוטי מהר"ם השלם

רבי מנחם מענדל מליסקא זיע"א

רמז נפלא לא לכעס בעת אפית מצות

טעם סמיכות פסוק 'אלקיי מסכה לא תעשה לך' לפסוק 'את חג המצות תשמר', בשם הצדיק המפרסם מורנו הרב מענדל מליסק זצ"ל, דהנה מנהג המון עם בשעת אפית המצות לכעס מאד על העוונות שאינם מהירין וזריזין, ומורים התר לפעם הנה באמרו שהיא צרף מצוה. לזה בא הפסוק לומר: אלקיי מסכה

לשמה. ולזה אזי היתה עברה לשמה - להורות תשובה, ועם כל זה גוררת עברה פנ"ל.

ולזה וביום פקדי וכו' אזי ופקדתי עליהם חטאתם אז שהיתה עברה לשמה ועל ידי זה העברה היתה גוררת עברה וכאז לעברות עתה, ולזה אין להאשימם עתה ויצא כאור צדקתם. וזה למוד זכות על בני ישראל תמיד, דאז הנה חרות ממצר הרע וכו' ורק על ידי זה באו אחר כך וכו':

וְהָיָה נְכוֹן לְבַקֵּר וְעֲלִית בְּבֹקֶר אֶל הַר סִינַי וְנִצְבַּת לִי שֵׁם עַל רֹאשׁ הַהָר (לד ט)

קול יעקב

רבי יעקב גבי יאלעס זיע"א

'והיה נכון לבקר' - להכין עצמנו לבקר הגאולה

וְהָיָה נְכוֹן לְבַקֵּר. על פי מה שבארנו במקום אחר, שהשם יתברך הוא מוכן ומזומן מבקר להביא הגאולה, רק אנחנו צריכין להכין עצמנו לסגל בתורה ובמעשים טובים ואז יביא השם יתברך הגאולה במהרה בימינו. וזהו שנאמר והיה נכון לבקר, שאתה תכין עצמך לבקרו של גאולה, פי אני מוכן ומזומן מימים רבים להביא הגאולה.

כאור נוסף

וְגַם פִּרְשׁ, פִּי בְּאֵמַת יֵשׁ כַּמָּה בְּנֵי אָדָם שֶׁעַתָּה בְּדוֹר הַזֶּה נִחְשְׁבוּ לְצַדִּיקִים, וְהוּא מִפְּאֵת שְׁפֵלַת הַדּוֹר הוּא נִחְשָׁב אֲצֵלָם כְּצַדִּיק, וְכִמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבְנֵי (סנהדרין קח). עַל 'בְּדוֹרוֹתֵינוּ' (בראשית ו ט) שֶׁכְּתוּב אֲצֵל נַח שְׁבָדוֹרוֹתֵינוּ הָיָה נִחְשָׁב לְצַדִּיק אֲבָל אֵלּוּ הָיָה בְּדוֹרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם לֹא הָיָה נִחְשָׁב לְכֹלָם, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה נְכוֹן לְבַקֵּר, שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְרֹאוֹת שָׂגַם בְּבִקְרוֹ שֶׁל הַגְּאֻלָּה שְׂאֵז יִהְיֶה דוֹר דַּעַה יְהִי גַם כֵּן נְכוֹן, שָׂגַם אִזּוֹ יִהְיֶה נִחְשָׁב לְצַדִּיק:

פי הדברים האלה, שהם שתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כרתי אתך ברית ואת ישראל, ובזמן רבי יתמצטו הלכות, ואם לא יכתבה תשתפח חס ושלום מישראל ונמצא לא נתקיים הברית, לכן באותו הזמן הרשות בידו לכתבה. נמצא דכל דבר נרמז ונמסר למשה רבנו עליו השלום:

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסנה (לד)

(א)

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

על ידי העננה זכה למסנה

צריך להתבונן, במה זכה משה רבנו עליו השלום למסנה, ולמי רומז המסנה הזה. ואפשר לרמז דבשביל העננה שהיה ענו משה על כל באי עולם, זכה למסנה זה יותר מבני העולם. והעננה נרמזת במסנה, דמ"ם וסמ"ך שבמסנה אותיות הסמוכות להם הם נו"ן ועי"ן, ועם ו"ה הרי 'עננה'. עוד, 'עננה' במלוי עי"ן נו"ן וא"ו ה"ה סופי תבות המלוי גימטריא מסנה, לרמז דעל ידי עננה זכה למסנה:

ומשה לא ידע כי קרן עור פניו כדברו אתו

(לד כט)

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א

המקדש עצמו שורה על פניו שמות הקדושים | עדות על כמה זכי הראות שאמרו שראו על איזה אדם שם הו"ה

נראה לפרש על פי פשוטו, דהנה ידוע כי בצלם אלהים עשה את האדם, מה זה

הינו הנועם בעובד עבודה זרה, לא תעשה לך. ואף על פי כן את חג המצות תשמר, ודברי פי חכם חזן:

ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל (לד כז)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כדורו של רבי התר לכתב תורה שבעל פה

אפשר לרמז, דהנה תורה שבעל פה לא נתנה רשות לכתב עד בימי רבנו הקדוש עליו השלום, שראה שנתמצטו הלכות והולכת תורה שבעל פה ומשתפחת, ועמד וכתבה לקיים 'עת לעשות לה' הפרו תורתך' (תהלים קיט קכח). והנה, אם לא היה לו רשות מאת ה' אינו יכול לכתבה, כי קשה הדבר חס ושלום לעבר על צווי ה', אלא ידאי רוח ה' דברה בו ועל פי ה' עשה מה ששעשה:

בפסוק זה נרמז טעם ההתר כדי שלא תשתכח התורה

אפשר דזה רמזו במקרא הזה, ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה, היא תורה שבכתב, ומה שאמר האלה למעוטי תורה שבעל פה, דוקא תורה שבכתב, אבל תורה שבעל פה לא נתנה לכתב. וזהו שאמר כי על פי, דהינו תורה שבעל פה לא תהיה פי אם בעל פה ולא תכתב. באמת, בימי רבי שיתמצטו הלכות, הרשות בידו לכתבה.

זה רמזו בראשי תבות פי הדברים, והוא: 'יהודה הנשיא ר'שות בידו פ'שוטה י'כתב דברי מ'שנה. והמקרא נותן טעם על מה שנתנה רשות לרבי לכתבה, משום דעל

פרשת פרה

ילקוט אהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפסא זיע"א

אחר מחית עמלק נצרכים להטהרה

איתא מהרב הקדוש איש אלקים ממועזיבוז, שלאחר מחית עמלק נצרך הטהרה, כי מזה שנתאבק עם ההפוך, הגם שמנצחו ומכניעו, עם כל זה נדבק איזה שמץ, ולזה צריכין להטהר בפרשת פרה אחר הפורים (תורת אמת (לובלין) פורים תרל"ב ד"ה שם):

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

הימים מסגלים לטהרה

קבעו חז"ל לקרות פרשת פרה קדם ניסן. כי כמו שיורד בניסן התחדשות לבני ישראל כמו כן יורד מקדם טהרה לנפשות בני ישראל, כי הכל מאתו יתברך, ובנימים אלו שכל בני ישראל טהרו עצמם קדם הבאת קרבן פסח, מסגלים הימים בעצמם למצא רוח טהרה. ופרשה זו של דין טהרת מת, המינעם בה יכולין לבוא לטהרה.

וכתיב ויורקתי עליכם מים טהורים כו" (יחזקאל לו כה), ומאחר שבניסן עתידין לגאל (ר"ה יא.), ממילא בודאי מקדם הגאלה יתן השם יתברך רוח טהרה בלבבות בני ישראל. לכן מסגלים אלה הימים שהיה בהם הטהרה ושיהיה בהם הטהרה למצא בהם גם עתה לב טהור, כמו שבארנו במקום אחר כי כל עניני הקדשה נשאר מהם ברכה לאחריה, ולפניה גם כן יכולין להרגיש מעין הקדשה העתידה להיות אז:

צ'לם אלהים, רצה לומר שצ'לם אלהים הוא כף, דהנה ידוע ששמות הקדוש ברוך הוא אה"ה הוי"ה אדנ"י, וכשהאדם מקדש את עצמו כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו והולך בקדשה תמיד אזי שורה על פניו שמות הקדושים אלו, וזהו צ'לם אלהים יתברך שמו ממש, דהינו שמותיו יתברך שמו.

וזהו שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וראו ממך, רצה לומר גם כן פנ"ל שיראו שם הוי"ה על פניו ממש ואז יראו ממך. ובודאי גם עתה כדור הזה ראיתי כמה זכי הראות שאמרו שראה על איזה אדם שם הוי"ה על פניו כראוי, ובודאי על משה רבנו עליו השלום שזכר עצמו מכל וכל היו שורה על פניו ממש כל השמות של הקדוש ברוך הוא, דהינו אהיה הנ"ה אדני שהם גימטריא עם הכולל מסוה. וזהו ה"ה המסוה, וקרן עור פניו ממש, על כן יראו מגשת אליו.

רק בבא משה לפני ה' יתברך שמו לדבר אתו, אזי נתבטלו האורות שהיה שורה עליו פנ"ה אבוקה, כי כף איתא בגמרא פסחים (ח.) למה צדיקים דומים לפני השכינה פנ"ה לפני אבוקה, על כן בטל המסוה הנ"ל מעל פניו. אבל בבא לפני בני ישראל מיד היתה שורה ממש הקדשה שקבל מהשכינה, דהינו השמות הנ"ל שהם גימטריא מסוה. וזהו קרן עור פניו וכו'.

וגם כשדבר עם בני ישראל את אשר יצוה, ירד קצת ממדרגתו, כי צריך הרב לצמצם שכלו בשלומד עם התלמידים, על כן גם כן דבר עם ישראל בטל קצת מן הבהירות שלו, על כן כתיב ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה, כי מיד שפסק מדבר אתם היה שורה הבהירות גדול עליו פנ"ל:

שבת קדש • מעלת השבת

ישמה ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלקסנדר זיע"א

השבת מסייעת לשוב בתשובה אפלו על עונות שאין מועיל עליהם תשובה, על ידי הכנעה ושכרון לב ותשוקה להרכב בהשם יתברך

הנה אמרו חז"ל (שבת קיח:) כל השומר שבת כהלכתו אפלו עובד עבודה זרה כדור אגוש מוחלין לו, והקשה הט"ז (א"ח רמב), ממה נפשך אם עשה תשובה הלא מהני אפלו בלא שמירת שבת, ואם לא עשה תשובה איך מוחלין לו, ותרץ על התקאים דלא מהני תשובה על ידי זכות שמירת שבת מהני תשובה, ועין שם.

והענין הוא, שעל ידי אמת ואמונה זוכה להכנעה אמתית, וממילא בא לתשובה, וכמו שאמר אבי אדוני מורי ורבי זצלה"ה זי"ע בקדשו אשר כל העברות התמורות רחמנא לצלן שאין מספיקין בידו לעשות תשובה, והחטא הידוע שכתב הזוהר הקדוש שאין מועיל תשובה, הפרוש הוא שנטל ממנו העזר העליון לתשובה.

אכן אף על פי כן אם מתבונן האדם איך ומה השפל והורד מצבו עד שנטל ממנו עזר העליון, ועד כמה הוא מרחק ומגושם, ממילא כשפמרגיש בשפלות ערכו ושאינו לו שום עצה ומנוס ומפלט, ונעשה באמת נכנע ושפל ומקרע לבו לקרעים, אז בכת העניויות ובלבו הנשבר הקדוש ברוך הוא חותר לו חתיקה מתחת פסא כבודו ומרחם עליו ופותח לו פתח לתשובה, כמו שמצינו במנשה.

וזהו שאמר י"ום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות

לה" (תפילת שחרית לשבת), שהשבת קדש מטיב בהטבה איבריו של אדם שלא ישתוקקו ויכספו לשום דבר שבעולם רק לעשות רצון הבורא ברוך הוא, שכל זמן שאיבריו של אדם מלכלכים אין לבו משתוקק לטוב, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום 'השיגוני עונותי ולא יכלתי לראות' (תהלים מ יג), והשבת קדש מטיב ומשבח את האדם ורואה שטוב להודות לה', וזהו 'ואומר טוב להודות לה'.

וזהו שמועיל תשובה בשבת קדש אפלו על פגם המז. וזהו שאמרו חז"ל (שבת סג) כל המענג את השבת, הינו במה שעושה תשובה בשבת קדש. וזהו שאמרו חז"ל אפלו אם חטא בעבודה זרה כדור אגוש שפגמו באמונה ואמרו אין כבודו להשיגים בתחתונים, עם כל זה על ידי שמירת שבת קדש פדת ממילא בא לתשובת המשקל כהנ"ל ועל ידי זה מוחלין לו:

שם משמאל

רבי שמאל מסוקטשוב זיע"א

כפי שמוזכר גופו ונזהר מלשקוע בנשמות כל ימות החל כך זוכה בשבת קדש

כי קרן עור פני משה (שמות לד לה) וכו', ונראה דענין קרון עור פניו הוא אור החורר מזיו השכינה כמו שרואין במראה מלששת אור הגר העומד נגדו, ומוכן שזה תלוי בלטוש המראה אם היא מלששת יותר מאינה יותר וכו'.

ובזה יש לומר, דהנה במדרש רבה בראשית (יא ב) דשבת מתברך במאור פנים, שאין אור פניו של אדם בחול כמו בשבת, אף זה הוא לעמת שהוא מוצף עצמו בימי החל, ומוסר את כל עניני גופו עבור יום השבת, הינו שנותן את לבו אל כל דבר גשמי הבא

שבת קודש • מעלת השבת

ששה ימים, וזוכין לשבת אחרת, וכן לעולם. וזהו 'לדרתם', כי אם לא ישמרו שבת זו, יחרב העולם ולא יהיה עוד שבת.

רמז לתוספת מחול על הקדש

עוד יש לפרש כי בא לרמז כי צריך להוסיף מחול על הקדש, וזהו 'לעשות את השבת'. כמדמה לי שראיתי בן באיזה ספר.

קדשת השבת נוצרת על ידי ששת ימי החל

עוד יש לפרש על שם מה שהבאתי לעיל בשם חמי וזקני [רבנו מרדכי] משוערנאביל כי מקדשת הששה ימים נעשה שבת, עין שם בארץ, וזהו 'לעשות את השבת'. ותרגום המיחס ליונתן בן עזיאל כתב 'למיעבד ית תפנוקי שבתא', ופרוש דבכריו, כי פתיב 'ימים יצרו' (תהלים קלט טז), וגם שבת הוא נברא, כמו שאנו אומרים 'תנו שבת ושירה לאל אשר שבת ברא' (ומירות שבת).

וכתיב 'יום ליום יביע אמר' (תהלים יט א), ופרש הבעל שם טוב ו"ל כי בכל יום מתפאר לחברו במעשה הצדיק שנעשה בו, פמובן העובד להשם יתברך ביום שבת קדש באהבה ויראה ושמחה, הוא מענג את השבת, כלומר ליום השבת ממש. וזהו כונת רז"ל (שבת קיח). כל המענג את השבת, ולא פתבו המענג עצמו ביום השבת. וזהו 'לעשות את השבת', כי כבכול עושין ומתקנין ומענגין ומוסיפין פח וקדשה ביום השבת [עצמה] (פרשת

כי תשא):

אמרות טהרות

רבי אורי מסאמבור זיע"א

סגלת פקירת ישועה על ידי השבת

שמעתי כי הרב הקדוש וצ"ל (רבי אורי מסאמבור זיע"א) פקד על פי רב

לידו ומחשב הפסד מניעת עשיתו נגד ערכת השבת הבא לקראתו, וכן להפוך נגד מה שיפסיד ערכת השבת, ובוחר להשליף טנופא דהאי עלמא, ובהה נעשה מזבך כשהגיע יום השבת מאיר יום השבת על פניו, כי פניו נעשו כמראה המלטשת פנ"ל, וזהו ברכו במאור פנים (כי תשא פרה תרע"ב):

תורת אבות

רבי משה מידנר זיע"א

כל השבוע ישתוקק לשבת כאדם שהולך בדרך שאינו מישב עד שיבוא לביתו

לעשות את השבת לדרתם (שמות לא טז). 'לדרתם' חסר פתיב, לשון דירה. לעשות את השבת לדירת קבע לדור בה. וכמו ענין הדירה, אשר אפוא שהאדם מסתובב כל היום בשוקים וברחובות, אין דעתו מושבת עליו עד שחזור לדירתו ולביתו, כמו כן צריך להשתוקק כל השבוע להכנס לשבת, מקום דירתו הקבועה (פרשת כי תשא):

דברי שלום

רבי שלום מבראהין זיע"א

על ידי שמירת השבת מתקים העולם ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת. כל המפרשים עמדו בזה מהו 'לעשות את השבת', עין שם. ועל פי פשוט נראה לי, על פי מה שכתב האור החיים כי העולם לא נברא אלא על ששה ימים, ועל ידי שמירת שבת נתקיים העולם עוד על ששה ימים.

וזהו 'ושמרו בני ישראל את השבת', על ידי שישמרו את השבת, על ידי זה 'לעשות את השבת' - מקימין את העולם עוד על

זאת היא הפונה שרצה הקדוש ברוך הוא להפוך את העולם עבור רבי אלעזר.

והרץ בדברי האור החיים הקדוש דבריאת העולם לא היתה רק על ששה ימים, וכיום השבת היתה צריכה ליחרב, רק בשכר זאת שישאל שומרין את השבת, על ידי כן יכולה להתקיים, ואחר שבת נעשה בריאה חדשה, עד כאן.

וזאת אמר הבורא יתברך לרבי אלעזר בן פדת 'ניחא דאפכי לעלמא', פרוש שפמתין עד אחר השבת, ואז הלא הנית בריה חדשה, ואפשר לבוא מזלך בין העשירים. וכן היא גם כן כשבא האדם אל הצדיק ושוכת אצלו שבת, ונעשה האיש בריה חדשה, על ידי כן נשפח ממנו בקשותיו, ונתהפך מזלו לטובה על ידי תפלות הצדיק, ועל ידי זה יש לו ישועה אצל הצדיק, עד כאן לשונו הקדוש:

על חסידיו תלמידי חכמים כי באו אליו על שבת קדש, ובפרט מי שהיה צריך ישועה, עכבו ביותר על שבת קדש, ואמר הטעם על זה הדרך: דהא חזינו שיש כמה אנשים אשר בנסעם להצדיק לפס מלא בקשות רבות, ובכאם לפני הצדיק נשתכחו מלבם, ואינם מדברים מהם כלום, ואף על פי כן נושעים עליהם.

אלא זאת היא הענין דמצינו ברבי אלעזר בן פדת (תענית כה) ואמרי ליה עד מתי אצטער בהאי עלמא, ואמר לי אלעזר בני ניחא לך דאפכי לעלמא מרישא, אפשר דמתיליד בשעתא דמוזגי כו'. והקשה איך רצה הקדוש ברוך הוא להחריב כל העולם עבור רבי אלעזר וכו' לא הנה עוד צדיקים בזמן הנה, ואמר רבי חזק בראבא אמר רבי יוחנן (יומא לח): אפלו בשביל צדיק אחד עולם מתקיים שגאמר 'וצדיק יסוד עולם', והלא בזמן ההוא היו כמה תנאים, ואיך יכולין אנו לומר כי רק

אוצרות גאוני הדורות

זה משמע שלא נמנו לגלגלתם כלל, רק שקליהם שנתנו מנאום, ואלו בסמוך (פסוק א) פרש רש"י 'כל העבר על הפקדים' דרך המונין מעבירין את הנמנין זה אחר זה, וכן כל אשר יעבר פחת השקט, וכן תעברנה הצאן על ידי מונה, עכ"ל. משמע מדבריו אלו דהאנשים נמנין זה אחר זה על ידי העברה בכני מרון בעצמם.

ונראה לי דהכי פרושו, דבתחלה יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים ואל תמנם בתחלה לגלגלת, כי הנגף שולט במנין הגלגלת בלא מחצית השקל תחלה,

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' כפקד אתם ולא יהיה בהם נגף כפקד אתם (ל יב)

פני אריה זוטא

בני אריה ליב קורדובירו זצ"ל

בתחלה נתנו מחצית השקל, ולאחר מכן נמנו לגלגלתם

פרש רש"י: 'כי תשא' לשון קבלה, כתרנוגומו, כשתחפוץ לקבל סכום מנינם לדעת כמה הם, אל תמנם לגלגלת, אלא יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים ותדע מנינם, עכ"ל. והקשיתי לשאל דמפרוש רש"י

וּפְרַשׁ מִהָרֶ"שׁ אֶלְגַּאזִי (הביאו החיד"א בספרו 'מדבר קדמות' מערכת כ אות ז), שֶׁהִשְׁעַם לְךָ, מִשּׁוֹם שֶׁהִנְהַגְתָּ ה' בְּפִרְיָהּ הִיא שְׁנוֹתָן לְכָל אָדָם כַּח בְּחִירָה, וְרַק לְמַלְכִים אֵין ה' מְנִיחַ אֶת בְּחִירָתוֹ בְּיָדוֹ, שְׁנֵאמַר בְּמִשְׁלֵי (כא, א) "לֵב מֶלֶךְ בְּיַד ה'", וְלֹא כָל דָּבָר שְׂרֹוּצָה לְהִנְהִיג בְּמִדְיַנְתּוֹ יוֹצֵא לַפְעַל. וְרִצּוֹן ה' בְּלִבְדּוֹ נִתָּן בְּלִבּוֹ שֶׁכֶּף יַעֲשֶׂה. וְלִכֵּן, כָּל אָדָם שֶׁמִּצַּר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָרִי הַבְּחִירָה בְּיָדוֹ, מִיָּד הַקַּב"ה שְׁמוֹ לְרֹאשׁ וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ אֶת בְּחִירָתוֹ, כְּדֵי שְׁלֹא יוֹכֵל לְבַחַר וְלִהְמַשִּׁיף לְהַצִּיר לְעַם יִשְׂרָאֵל.

ועל פי זה יש לבאר את דברי הגמרא, 'אמר משה לפני הקב"ה במה תרום קרן ישראל', רצה לומר במה ינצלו ישראל מיד הגויים, ותרום קרנם שלא יצערו אותם, אמר לו ה' ב"כי תשא את ראש" דהינו שעל ידי שאני לוקח את צרי ישראל ושמם בראשי המדינות, הרי הוא נוטל את כח בחירתם, ומבטל את פרי מחשבתם ועל ידי זה 'תרום קרן ישראל'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

אָמַנְם מִחֲשַׁשׁ פֶּן לֹא יִתְּנוּ כָּלֶם שֶׁקְּלִיָּהֶם כִּי יִהְיוּ רָשָׁעִים וְצָרִי עֵינָו, לְכָף אָמַר לוֹ אַחַר כֶּף 'כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים וְגו' יִתֵּן וְגו' לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁתֵיכֶם', רִצָּה לֹאמַר בְּזֹאת תִּדְעַ מִי נִתָּן וּמִי לֹא נִתָּן, דְּאַחַר כֶּף תַּעֲבִירֶם עַל הַפְּקָדִים וְתִמְנַם לְגַלְגַּלַת בְּעַצְמָם שְׁנִית, וְאַז מִי שֶׁכֶּבֶר נִתָּן מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל יִהְיֶה לוֹ לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹ שְׁלֹא יִשְׁלַט בּוֹ שׁוֹב הַגֶּגֶף, אִף עַל פִּי שְׁנִמְנָה עַכְשָׁו שְׁנִית לְגַלְגַּלַת בְּעַצְמוֹ לֹא זֵיִק לוֹ כִּלְלֵל, אֲבָל מִי שְׁלֹא נִתָּן תַּחֲלָה מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל אֲזִי יִשְׁלַט בּוֹ הַגֶּגֶף, כִּי נִמְנָה לְגַלְגַּלַת וְלֹא כִפֵּר בְּעַד נַפְשׁוֹ תַּחֲלָה, וּמִכַּח מוֹרָא זֶה בְּוֹדָאֵי כָּלֶם יִתְּנוּ תַּחֲלָה כְּדֵי שְׁלֹא זֵיִק לָהֶם מִנֵּן הַגֶּלְגַּלַת שְׂאֵחַר כֶּף.

ובזה צדקו דברי רש"י שאינו סותר הפסוק ד'כל העובר וגו', כי שני מנינים היו, הראשון הנה על ידי מטבע מחצית השקל, והשני הנה לגלגלתם לנסות ולדעת אם נתנו כלם או לא, לכך מנאם שנית לגלגלת, דמי שלא נתן תחלה שקלו מת ונגף על ידי מנין זה.

פרשת מרדכי

רבי מרדכי אסבעוני זצ"ל

כל המצר לישראל נעשה ראש ואז לבו ביד ה'

מוכא בגמרא בכא בתרא (י:) 'אמר רבי אבהו, אמר משה לפני הקב"ה, רבוננו של עולם במה תרום קרן ישראל, אמר לו ב"כי תשא את ראש". ויש להבין, היאך תלויה הרמת קרן ישראל בנשיאת ראשם.

ויראה לבאר, על פי הגמרא בגטין (נו:), שדרשה את הפסוק "היו צריה לראש" (איכה א, ה) שכל המצר לישראל נעשה ראש.

קנה אברהם

רבי אברהם הכהן זצ"ל

על ידי שישראל יתנו מחצית השקל נעשו דבר שבמנון שאינו בטל

מוכא בגמרא בכא בתרא (י:) 'אמר רבי אבהו, אמר משה לפני הקב"ה, רבוננו של עולם במה תרום קרן ישראל, אמר לו ב"כי תשא את ראש". ויש להבין, היאך תלויה הרמת קרן ישראל בנשיאת ראשם?

ונראה לבאר על פי המוכא במדרש (ויק"ד ד, ו), שאמות העולם טוענים לעם

ומבאר בגמרא שם ובסוף עוקצין (פ"ג מ"ה) דכל הסממנין המגוייין בקטרת אינם חשובים אכל, ואף על פי שנשנה הצפרן ביין קפריסין לא שיף הכשר בצפרן עצמו, ואפלו אם תמצוי לומר שהיה עליו מעט טפת יין טופח, מכל מקום הרי הכל היה מערב יפה יפה, ולא שיף ביה שום הכשר לקבל טמאה אלא בחבת הקדש.

זהו שאמר הפתוב ממלח, יהיה מערב יפה יפה, טהור יהיה, וקשה טהור מפלל שהוא טמא, אמתמא, היכי משפחת ביה טמאה דאצטרף לאשמעינן שיהא טהור, לכן אמר קדש יהיה, רצה לומר לפי שהוא קדוש שהיה הכשר בחבת הקדש, לכך הצרף הפתוב להזהיר שיהיה טהור לשמרו מן הטמאה.

ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם (לא יד)

מנחת אברהם

רבי אברהם הלואה זצ"ל

מתי אדם קובע לעצמו את יום השבת

פסוק זה נדרש במקילתא דרבי ישמעאל (כי תשא, פ"א), 'רבי שמעון בן מנסיא אומר, "ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם", לכם השבת מסורה, ואין אתם מסורים לשבת'. וצריך באור בכונת הדברים.

ויובן, בהקדים את דברי הגמרא בשבת (טו), אמר רב הונא, היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה ששה ימים (מהיום בו הוא נמצא) ומשמר את היום השביעי למנינו. ואף ביום השבת החל בהשבוננו, עושה בו מלאכה כדי פרינסתו הנצרכת לו לאותו היום, ומקדש בכניסתו ומבדיל ביציאתו. וכן פסק מרן בשלחן ערוך (א"ח סי' שדמ ס"א).

ישראל, שעליהם לילך בנמוסייהם מטעם שהם הרב, וכתוב "אחרי רבים להטות" (שמות כג, ט), וכתב השל"ה (חלק תורה שבכתב, פרשת כי תשא, תורה אור אות א), שעל ידי המנין שנתנו ישראל את מחצית השקל, נעשו לדבר שבמנין שאינו בטל ברב, משום שהוא מעוט חשוב ואינו נגדר אחר הרב, כמבאר בגמרא ביצה (ג). נמצא, שיש לישראל תשובה נצחת, שאינם הולכים אחר הגויים שהם הרב, משום שהם מעוט חשוב שאינו נגדר אחר הרב.

וזוהי פנות רבי אבהו, ששאל משה את ה' במה יוכלו ישראל להשיב לאמות העולם על טענת הרב, כדי שתתרום קרנם של ישראל, ענה לו ה', ב"כי תשא", שעל ידי מצות מחצית השקל נעשים הם לדבר שבמנין שאינו בטל, ונזה עם ישראל משיבים תשובה נצחת לאמות העולם. (באדיבות 'מכון חכמי

ספרד' נתיבות)

ועשית אתה קטרת רקה מעשה רוקח ממלח טהור קדש (ל לה)

בנין אריאל

רבי טאוול לונגשטאם זצ"ל

הקשרת הקטרת לקבל טמאה על ידי חבת הקדש

פרש רש"י ממלח יהיה, וטהור יהיה, וקדוש יהיה. וצריך באור מאי קא משמע לן, וכי תעלה על דעתך שלא יהיה טהור ולא יהיה קדוש, ולמה פרט בקטרת יותר משאר כל הדברים, כי בלם קדשים וטהורים.

ונראה לעניות דעתי פשוט על פי מה שכתוב בפסחים (כד): 'ובחלין (לו)', 'ובהשר' לרבות עצים ולבנה, דאתפשר במאי הא לאו בני אכילה ניהו, אלא דאתפשר בחבת הקדש,

מצרים (לב ד)

בית יעקב

רבי יעקב הכהן טראב מסלתון זצ"ל
נאה לישראל לדבר בלשון רבים ולא בלשון
יחיד

מוכא במדרש (ש"ר מא, א), 'אמר רב שמואל
בר נחמן, נאה היה לאבותינו לקבל
את התורה ולומר "כל אשר דבר ה' נעשה
ונשמע" (שמות כד, ז), שמא נאה היה להם לומר
"אלה אלהיך ישראל". והדברים תמוהים, מדוע
יעלה על הדעת להשוות בין מה שאמרו ישראל
בזמן קבלת התורה, למה שאמרו במצושה
העגל, עד שהצורך המדרש לומר שנה נאה
וקו אינו נאה.

ונראה לבאר בהקדים את דברי המדרש (ש"ר
מז, ט), שפאשר חטאו ישראל בחטא
העגל, אמר ה' למשה "ועתה הניחה לי ויחר
אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול"
(שם לב, ט), ומצא משה למוד זכות על ישראל,
לומר שלא חטאו בחטא העגל, ממה שגאמר
"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" (שם כ,
א). אמר משה לפני הקב"ה "שמא אמרת להם
"לא יהיה לכם" (בלשון רבים), ומאחר שאמרת
"לא יהיה לך" (בלשון יחיד), אם כן לי צוית
ולא להם'. ולפי זה, אפשר ללמד עליהם זכות,
כי מאחר שלא נצטוו על עבודה זרה, הרי
שלא חטאו בעגל.

והנה, ממה שאמרו ישראל "כל אשר דבר
ה' נעשה ונשמע" בלשון רבים, ולא
אמרו 'אעשה ואשמע' בלשון יחיד, הרי זה
סיוע לטענתו של משה שעם ישראל מדברים
בלשון רבים, ומאחר שצווי ה' היה בלשון
יחיד, יכול לטען משה ולומר 'לי צוית ולא
להם'. אף ממה שאמרו בעגל "אלה אלהיך
ישראל" בלשון יחיד, ולא 'אלה אלהיכם
ישראל' בלשון רבים, בטלה הסגנוןא של

וזהו שאמר 'לכם השבת מסורה', דהינו
שמסור לכם יום קביעת השבת, באפן
ששכחתם מחמת אנס באיזה יום יחול השבת.
ואי אתם מסורים לשבת', שאף על פי שביום
השבת שלפי חשבונכם אתם מקדשים ומבדילים
בו, מכל מקום יכולים אתם לעשות מלאכה
ביום זה, מחמת הספק, בשביל פרנסתכם
הנצרכת לאותו יום. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד'
נתיבות)

**ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת
לדרתם ברית עולם** (לא יז)

שופריה דיוסף

רבי יוסף נסים אבן אדהאן זצ"ל

הרגשת נעם קדשת השבת סימן על חלקו
בעולם הבא

אפשר לעניות דעתי על דרך שאמרו ז"ל
(ברכות נז:): דהשבת הוא אחד מששים
בעולם הבא, וזה סימן גדול, שאם נשמתו של
אדם טהורה הנה ביום השבת תשמח ותגיל
ויתוסף בה הארה רבה, פי מזלה חזי, מצא
מין את מינו, לא כן הרשעים מלבד שאינם
מרגישים הארה, פי אם רב הקטטות והכפס
יהיה להם ביום השבת כפידוע.

וזה אמרו ושמרו בני ישראל, שיהיו מקוים
ומצפים ליום השבת, לעשות את השבת
כהלכותו, שהרי לדרתם ברית עולם ביני וביני בני
ישראל אות היא לעולם, הוא אות וסימן גדול
לעולם הבא, פי אם הם יקבלו הארה גדולה,
גם שם יזכו, וזה דבר ברור.

ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ

וּלְפִיכֶם וּלְפִיכֶם בִּינֵן דְּתַרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל הָיוּ גִלְכָדִים בַּחֲטָא הִזְהָ, וְגַם אֶהְרֹן הִפְהֵן אָף שֶׁהִזָּה אָנוּס וּכְנַתָּה הִזָּה לְשִׁמְיִם בְּכָל זֹאת הִזָּה צָרִיף כְּפָרָה וְסִלִּיחָה, וְכֶאֱמֹר (דברים ט כ) 'וְאֶת־פֶּלֶל גַּם בְּעַד אֶהְרֹן בְּעַת הַהוּא', וְנֶאֱמַר (תהילים קו כג) 'לֹאִי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ וְכוּ', וּלְפִיכֶם בְּקִרְיַאת הַפְּסוּקִים שֶׁל הַפְּרָשָׁה הַהִיא לִכְתֹּן וּלְיִשְׂרָאֵל הַצְּבוּר עֹנִים וּמִזְכִּירִים פְּסוּקֵי דְרַחֲמִים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַפְּרָשָׁה לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם.

אָבֵל שְׁכַבְט לֹוי שְׁלֵא הָיוּ כְּלָל בַּחֲטָא הַעֲגָל וְעִדְדֵין הֵם בְּתַמְתָּם, כִּי מַעֲוִלָם לֹא עָבַד הַשְּׁכַבְט הִזָּה עֲבוּדָה זָרָה, עַל כֵּן בְּקִרְיַאת הַפְּסוּקִים לְהִלְוֵי הָעוֹלָה מִמְּכוֹן שְׁכַבְטוֹ אֵין הַצְּבוּר עֹנִין וּמִתְּפַלְלִין עֲלָיו מֵאוּמָה, לְמַעַן יִהְיֶה לוֹ לְאוֹת כִּי שְׁכַבְטוֹ הוּא נִקְי מֵאוֹתוֹ הַחֲטָא, וְאֵין הַצְּבוּר צָרִיכִין לְהַתְּפַלֵּל עֲלָיו. (ע"ז פ"א ה"א)

אָנָּה חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה וְגו' וְעַתָּה **אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְגו'** (לב לא-לב)

חֲמֻדַּת יִשְׂרָאֵל

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל יְהוּדָה קֹאֲרַפּוֹנְקֵעַל ז"ל

מֹשֶׁה אָמַר 'חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה' כַּדִּי לִזְכוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל

הַקְּשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים, מָה הִזָּה מְלִיצַת מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה בְּזֶה, הֲלֹא הוּא בְּדוֹקָא רְצָה לְהַמְלִיץ טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִזָּה רוּעָה נֶאֱמַן, וְכַמָּה פְּעָמִים מְסַר נַפְשׁוֹ בְּעַד כְּלָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵאִיף אָמַר 'חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה' וְהִגְדִּיל חֲטָאָם, וְמָה הִיְתָה כְּפִנְתּוֹ בְּזֶה.

וְנִרְאָה לַעֲנִיּוֹת דַּעֲמֵי עַל פִּי מַה שֶׁהַמְּפָרְשִׁים פָּרְשׁוּ [כַּמְדָּמָה לִי שֶׁהַחֲתָם סוֹפֵר זִי"ע פֶּרֶשׁ דְּבָר זֶה] גַּבֵּי יְהוֹשֻׁעַ כִּהֵן גְּדוֹל כְּתִיב (זכריה ג א) 'וְהִשְׁטָן עִמָּד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ', וְהַקְּשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל שְׂמֵאלוֹ מִבְּעֵי לֵיה, דְּהֵלֵא

מֹשֶׁה, שֶׁהָרִי הוֹדוּ יִשְׂרָאֵל כִּי יְכוּלִים לְדַבֵּר אַתָּם גַּם בְּלִשׁוֹן יְחִיד, וְאִם כֵּן גַּם בְּאֲשֶׁר אָמַר ה' "לֹא יִהְיֶה לְךָ" בְּלִשׁוֹן יְחִיד, דְּבַר הוּא עִם כְּלָל יִשְׂרָאֵל.

וּמַעַתָּה, אֲפָשָׁר שִׁזּוּ כְּוַנַּת הַמְּדַרְשׁ נֶאֱחָה הִזָּה לְאַבּוֹתֵינוּ לֹמַר, 'שְׂאֲמִירְתֶּם שְׂאֲמָרוּ עַת קָבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", בְּלִשׁוֹן רַבִּים, שִׁיחָה נֶאֱחָה הִיא זו, כִּי בְּזֶה יוּכַל מֹשֶׁה לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם סִגְנוּרְיָא אַחַר שִׁיחָטָאוּ בְּעַגְל. אָף אַמִּירַת "אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל" בְּלִשׁוֹן יְחִיד, זוּהִי שִׁיחָה שְׂאֵינָה נֶאֱחָה לָהֶם, מֵאַחַר שֶׁבְּכָף בְּטִלָּה הַסְּגוּרְיָא שֶׁל מֹשֶׁה. (באדיבור 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וַיַּעֲמַד מֹשֶׁה בַּשַּׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לָה' אֱלֹי וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֹוִי (לב כו)

יַד הַמִּלֶּךְ

רַבֵּי אֶלְעָזָר סַג"ל לְנֵדָא זצ"ל

בְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה שֶׁל יְמֵי הַתַּעֲנִיּוֹת אֵין הַצְּבוּר קוֹרְאִים בְּקוֹל רַם פְּסוּקִים שֶׁנִּקְרְאוּ לְלוִי, לְפִי שֶׁשְׁכַבְטוֹ לֹא חֲטָא בְּעַגְל

כַּמְדָּמָה לִי שְׂרָאִיתִי שִׁזָּה טַעַם הַמְּנַהֵג, דְּאָנוּ נוֹהֲגִין בְּקִרְיַאת הַתּוֹרָה בִּימֵי הַתַּעֲנִיּוֹת, דְּהַצְּבוּר עֹנִין 'שׁוֹב מִתְּרוֹן אֲפָף' בְּפְסוּקִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁקּוֹרִין לְכַתֵּן, וְכַמוֹ כֵּן עֹנִים הַצְּבוּר בְּקוֹל רַם הַזְּכַרְתַּת שְׁלִישׁ עֲשָׂרָה מִדּוֹת, וְגַם סוֹף הַפְּסוּק 'וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ' בְּקִרְיַאת הַפְּסוּקִים לְיִשְׂרָאֵל, אָבֵל בְּקִרְיַאת הַפְּסוּקִים שֶׁקּוֹרִין לְלוִי אֵין הַצְּבוּר עֹנִים כְּלוּם, מִשּׁוּם דְּכָל תַּעֲנִיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בּוֹ וְיִחַל הוּא עַל צָרָה הַבְּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַל פְּקִידַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וְאֵין שׁוּם פְּקִידָה אֲשֶׁר לֹא נִפְקַד בּוֹ מִחֲטָא הַעֲגָל, וְכֶאֱמֹר (לב לד) 'וּבְיָוִם פְּקִדֵי וּפְקִדְתֵי', עַל כֵּן אָנוּ קוֹרִין פְּרָשָׁה זוֹ לְהַזְכִּיר הַסְּלִיחָה, וְלַעֲוֹר רַחֲמֵי ה' ב"ה עַל עוֹן זֶה.

וּנְרָאָה לַפָּרֶשׁ, דְּהִנֵּה מְצִינוּ בְּבְרָכוֹת (כח).
 דְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
 פְּלִיגִי אִם יֵשׁ לְלַמֵּד לְתַלְמִיד שְׂאִין בְּנִתּוֹ
 לְשִׁמְיִם לְגַמְרִי, שְׂרַבֵּן גַּמְלִיאֵל דָּרֵשׁ כָּל תַּלְמִיד
 שְׂאִין תּוֹכוֹ כְּכָרוֹ אֵל יִפְנֹס לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, וְרַבִּי
 אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר יִפְנֹסוּ הַכֹּל.

וְהִנֵּה גַם רַבְּנוּ מֹשֶׁה ע"ה בְּרַב חֲסֵדוֹ קָבַל
 אֶת הָעֵרֶב רַב בְּתַחֲלָה וְלֹא חָשַׁשׁ שֶׁמָּא
 אֵין תּוֹכֵם כְּכָרִים, עַד אֲשֶׁר יֵצֵא תַקְלָה מִתַּחַת
 יָדָם בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ ו"ל
 (שְׁמוֹר"וּ מִב' ה) עַל הַפְּסוּק 'כִּי שִׁחַת עֲמֶדךָ וְלֹא
 עָמִי רַק הָעֵרֶב רַב, וּמִכָּאֵן וְאֵילָךְ נִתֵּן אֵל לְבוֹ
 שְׁלֹא יִקְבַּל בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ רַק מִי שֶׁתּוֹכוֹ כְּכָרוֹ,
 אִךְ בְּמִהָ יִנְדַע אֲפֹא אִם בְּנִתּוֹ טוֹכָה וְרַצִּינָה,
 לְכֵן בְּדָק וּבְחָן אוֹתָם בְּזֶה, שְׁלֹא דָרֵשׁ כְּקָרֵב
 הַמַּחְנֶה, שְׂאֵז הָיוּ הַכֹּל נִכְנָסִין לְפִי שְׂבָא לְהֵם
 בְּלֹא טַרַח, אִךְ בַּחֵר לוֹ מְקוֹם לְדַרְשׁוֹתָיו בְּמְקוֹם
 רַחוּק, וְכָל הַרוֹצֵה לְשַׁמַּע תּוֹרָה מִפִּי הַצֶּרֶף
 לְהַטְרִיחַ וּלְיַגַּע אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא עֲשֵׂה כֵן כָּל
 גּוֹי רַק מִי שֶׁבְּנִתּוֹ לְשִׁמְיִם.

וְזֶה פְּרוּשׁ וּמִשָּׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנִטָּה לוֹ מַחוּץ
 לְמַחֲנֶה הַרְחָק מִן הַמַּחֲנֶה, וְעַל יְדֵי כֵן הָיָה
 מְרוּיַח שְׂפָל מִבְּקֶשׁ ה' שֶׁרַצָּה לְלַמֵּד תּוֹרָה לְשֵׁם
 שְׁמִים יֵצֵא אֵל אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר מַחוּץ לְמַחֲנֶה
 וְלֹא יֵשִׁית לְבוֹ לְזֶה שֶׁהוּא טַרְחָא מְרַבָּה.

צְנַנְתָּ מִנַּחֵם

רַבִּי מִנַּחֵם מְנַדֵּל ב"ר צְבִי הֵיכֵס מוֹנִיגְרוֹב זצ"ל
 יָגִיעַת הַתּוֹרָה סְגָלָה לְזַכְרוֹן
הִנֵּה חֲתַנִּי הַרְבֵּנִי מַהֲר"ר נִפְתָּלִי הֵירִץ סַג"ל,
 בֶּן הַרֵב הַגָּדוֹל רַבִּי יִשְׁעִיָּה, בֶּן הַגָּאוֹן
 מַהֲר"ר דּוֹד בְּעַל טוֹרֵי זֶהָב אָמַר הַטַּעַם שֶׁנִּטָּה
 אֶת הָאֹהֶל מַחוּץ לְמַחֲנֶה הַרְחָק מִן הַמַּחֲנֶה,
 עַל פִּי הָא דְאֵיתָא בְּמִנְחוֹת (י) אַבִּימִי אֲתַעֲקָר

יְמִינוֹ רְמֵז לְרַחֲמִים, וְהֵאִיף אָמַר כָּאֵן שְׁעוֹמַד
 עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ. וְתַרְצוֹ הַמְּפָרְשִׁים דְּהָלֵא גְדוּעַ
 (סַנְהֵדֵרִין יז) דָּאֵם בֵּית דִּין דְּנִינן אַחַד וְכֹלָם מַחֲבִיבִין
 אָז יוֹצֵא זְכָאִי בְּדִין, ד'שְׁפִטּוּ הָעֵדָה' וְהֵצִילוּ
 הָעֵדָה' כְּתִיב (בַּמְדַּבֵּר לֵה כַד-כח), עַל כֵּן פְּטוֹר
 מִשׁוּם דָּאֵם אֵין וְהֵצִילוּ' אֵין וְשִׁפְטוּ', אִם כֵּן
 זֶהוּ הַשִּׁטָּן שֶׁאֵם רַצָּה לְחִיבוֹ, אָז מְכָרַח הוּא
 לְעַמְד עַל יְמִינוֹ לְזַכּוֹת אוֹתוֹ, וְאָז יֵשׁ בְּיָדוֹ
 לְחִיבוֹ, עַל כֵּן הוּא עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְזַכּוֹת
 אוֹתוֹ וּבָזָה הוּא מְשִׁטְנוֹ.

וְאֶפְשָׁר לומר דְּמֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה הִנֵּה מַתְיַבֵּר
 לְהַמְלִיץ טוֹב, כְּדִי שִׁיְהִי כֹלָם מַחֲבִיבִין
 אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאָז אֵין לְחִיב אוֹתָם, וְזֶהוּ שֶׁשְּׁעַן
 'חֲטָא הָעַם הִנֵּה חֲטָאָה גְדוּלָה', וְלִפִּי זֶה אֵין
 לְזַכּוֹתָם, וְעַתָּה לְפִי שׁוֹרֵת הַדִּין 'תְּשֵׂא חֲטָאתָם
 וְאִם אֵין' אָז 'מַחְנֵי נָא מִסְּפָרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ',
 שֶׁצִּירִף לְהִיּוֹת וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה' וְהֵצִילוּ הָעֵדָה'.

וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנִטָּה לוֹ מַחוּץ לְמַחֲנֶה
הַרְחָק מִן הַמַּחֲנֶה וְקִרְא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל
מִבְּקֶשׁ ה' יֵצֵא אֵל אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר מַחוּץ
לְמַחֲנֶה (לג ז)

בְּאֵר שְׁמוּאֵל

רַבִּי שְׁמוּאֵל רוֹזֶנְבֵּרְג זצ"ל
 נִטָּה מֹשֶׁה אֹהֶלוֹ מַחוּץ לְמַחֲנֶה כְּדִי שְׁלֹא יִכְאוּ
 לְלַמֵּד מִי שְׂאִין תּוֹכוֹ כְּכָרוֹ
הַדְּקוּקִים רַבּוֹ, פְּשִׁיטָא מְלֵתָא שְׂאֵם הָיָה
 אֶהְלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה מַחוּץ לְמַחֲנֶה
 שְׂפָל הַרוֹצֵה דְּכָר מִמֶּנּוּ מְכָרַח לְלַכֵּת אֶל הַמְּקוֹם
 אֲשֶׁר הָיָה שֵׁם אֶהְלוֹ בְּעַת הַהוּא, וְעוֹד לְמָה
 בְּאֵמַת הָעִתִּיק מֹשֶׁה אֶת אֶהְלוֹ מִן הַמְּקוֹם אֲשֶׁר
 הָיָה שֵׁם אֶהְלוֹ בְּתַחֲלָה, וְעוֹד לְמָה הָיָה הַרְחָק
 מִן הַמַּחֲנֶה, וְגַם כְּפִילוֹת הַלְשׁוֹן 'מַחוּץ לְמַחֲנֶה'
 צִרִיף בְּאוּר.

לְכֹשֵׁי־צֶמַח לוֹ מִזֶּה רָעָה ח"ו, כְּמוֹ שְׂמֵדָרֶךְ הָאֵב
לְרַחֵם עַל בְּנוֹ. (פר' שמות)

**וַיֹּאמֶר אִם נָא מִצְאֵתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְיָךְ נָא
אֲדֹנָי בְּקִרְבְּנוּ כִּי עִם קִשָּׁה עֲרַף הוּא (לד ט)**

סִייעַתָּא דְשִׂמְיָא

רבי שמעון ב"ר יהונתן מטומטוב זצ"ל
מליצת משה רבנו על ישראל על שלא מחו
בערב רב שמצוה שלא לומר דבר שאינו
נשמע

וְלִכְאוּרָה תמוה הפסוק מה זה נתינת טעם
'כי עם קשה ערף הוא'. ונראה
להסביר דאיתא במדרש (וזה"ק ח"ב קצא.) ובלקוט
לא עשו ישראל העגל פי אם ערב רב, דכתיב
'חטא העם הזה' וכל מקום שנאמר 'עם' הוא
ערב רב, רק על מה נעשו ישראל, מפני שלא
מחו אותם.

וַאֲיֵתָא ברמב"ם (דעות פ"ה ה"ז) כִּשְׁם שְׂמֵצוּהָ
לומר דבר הנשמע כף מצוה שלא
לומר דבר שלא נשמע, פרוש לצים וקשה
ערפים אסור להוכיח אותם, כי ללעג ולקלס
התוכחה זו בעיניהם ולא נשמעים כלל,
כמה דאיתא אמרת (משלי ט ח) 'אל תוכח לץ
פן ישנאך'.

וְהִשְׂתָּא מבאר הפסוק ויאמר אם נא
מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא
ה' בקרבנו, בקרבנו דייקא בקרב ישראל,
הלא ישראל לא עשו העגל כלל כי [אם]
הערב רב, ואם תאמר שלא עשו פהגן
על שלא מחו אותם, כי עם קשה ערף
הוא, ומצוה שלא לומר דבר שלא נשמע
כדאיתא ברמב"ם.

ליה תלמודו בחליו (-אבימי נשקחה לו תלמודו בחליו),
והלך לקמיה דרב חסדא תלמידיה לאדפורי
ליה גמרא (-הלך לפני רב חסדא תלמידו שזכיר לו
תלמודו), והקשה ולשלח ליה שיבוא אליו, ומשני
דסבר אבימי הכי מסתייע מלתא טפי, משום
שיגעת ומצאת תאמין.

וְעַל פן כששכחו ישראל את התורה וכנ"ל,
נטה משה את האהל מחוץ למחנה,
והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד, כדי
שיהא התורה נלמד להן על ידי יגיעה, ויסתייע
מלתא טפי להיות להן לזכרון, כמו שאמרו
(מגילה ו:) יגעת ומצאת תאמין.

וְחַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אַחַן וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם
(לג ט)

מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק

רבי מנחם מנדל שפירא זצ"ל

מלוי משאלות האדם אף על פי שנצמח מכך
רעה כדרך שמרחם האב על בנו

שְׂמֵעֵתִי מפורי זקני הגאון מוהרא"י מקו"ד
ו"ל לפרש הכתוב ו'חנתי את אשר
אחן וגו', כי לפעמים השי"ת צריך למלאות
בקשת בניו אף אם נצמח מהדבר ההוא איזה
רעה ח"ו, ולבסוף לכשיצטק שוב שנית ירחם
השי"ת, וכמו שפרש ההפלאה 'ברחם אב על
בנים פן תרחם עלינו', כי מדרך האב שאינו
יכול לסבל צער בנו נותן לו אפלו דבר המשיב
אותו לחליו, ואחר כך שוב שנית שולח להרופא
לרפאותו, מה שאין פן עבד מאדוניו, אינו
נותן לו רק כשהוא לתכלית טובתו, וזה 'ברחם
אב על בנים פן תרחם עלינו', ואחר כך
לכשנצטרף עוד לישועתך אז והושיענו למען
שמך, כי אתה אבינו, עכ"ד פח"ח.

וזה גם פן הפונה ו'חנתי את אשר אחן עוד
הפעם, ו'רחמתי את אשר ארחם עוד

כמו שנתבאר, ולזה בא הרמז בראית כל זכר לכפר על עון העגל שמספרו 'זכר'.

(ט"ו קס)

בן יהודע

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

אעביר כל טובי - קדשת ט"ו ימי הרגלים
מכטלים שש שעות של חטא העגל

ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך (לג ט). ונראה לי בס"ד בהקדים מה שכתב הרב שער החצור ו"ל בשם ספר כ"י, וזה לשונו: ידוע מה שאמרו רז"ל כי כשעבדו ישראל את העגל היה שש שעות ולא יותר, וקיימא לן בבטול האסור צריך ששים כנגדו, ועל כן כדי שיתבטל האסור של שש שעות מה עשה הקב"ה, תקן לישראל שלש רגלים, שהם שבועת ימי סכה ושבועת ימי הפסח ויום אחד של שבועות, ובאלו ט"ו ימים יש שלש מאות וששים שעות [וכו'] יעין שם.

ובזה פרשתי בס"ד רמז הפתוב מה שאמר השי"ת למשה רבנו ע"ה אחר מעשה העגל **אני אעביר כל טובי על פניך**, תבת 'טובי' תחלקנה לשתיים וקרי בה ט"ו בי, פרוש בשביל תקון עון העגל לבטל שש שעות של אסור, אני אעביר כל ט"ו יום של פסח ושבועות וסכות, כי כלומר בקדשתי, כדי לבטל אסור שש שעות בקדשת ש"ס שעות של ט"ו ימים אלו.

והנה הם רמוזים על פניך, פרוש באמצע השם שלך, כי כל אמצעי נקרא פנימי, ואות ש"ן דמשה היא אות הפנימית של שמו, אשר במלאה עולה ש"ס, כנגד ש"ס שעות של ט"ו ימים טובים הנזכרים. (מגילה לב).

מנושאי הפרשה

בטול שש שעות של חטא העגל בששים בימי שלשת הרגלים

שער החצור

רבי דוד בן שמעון זצ"ל

בטול שש שעות של חטא העגל בששים בשלש מאות וששים שעות של ימי הרגלים

וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר (לב א). מצאתי בספר כתב יד, ושמו הטוב לא הגיד, וזה לשונו: הנה ידוע מה שאמרו רז"ל (שבת פט). כי כשעבדו ישראל את העגל היה שש שעות ולא יותר, שנאמר (לב א) וירא העם כי בשש משה רוצה לומר כי בשש, וקיימא לן (חולין צד). דכדי שיתבטל האסור צריך נגדו ששים כדי שיתבטל, ועכשו כדי שיתבטל אסור העגל שהיה שש שעות צריכים אנו שלש מאות וששים שעות כדי לבטל אותם השש שעות. מה עשה הקב"ה, תקן לישראל שלש רגלים, שהם שבועת ימי סכה ושבועת ימי פסח ויום חג שבועות, ובאלו ט"ו ימים דוק ותשכח שלש מאות וששים שעות [וכו'].

ועין מה שכתב גאון עזנו בספר דבש לפי (מערכת ע), שיעגל בא"ת ב"ש 'זכר', וזה שרמז משה רבנו ע"ה באמרו (לב ג) 'זכר לאברהם ליצחק ולישׂראל', כלומר בעבור עגל - זכר לאברהם ליצחק ולישׂראל, ואתי 'זכר' ומבטל יעגל'.

ועל פי זה אפשר לרמז, דלזה נתחייבנו במצות ראית 'כל זכורך' (ד דג), יען דשלשה רגלים הם לתמן עון העגל

פתנות אור

רבי מאיר ווארז'ר זצ"ל

המבנה את המועדות מתעורר עליו חטא העגל ונחשב כאלו עובד עבודה זרה

אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמר (לד יז-יח). נקדים גמרא דמפוח (כג), ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה כל המבנה את המועדים כאלו עובד עכו"ם, שנאמר 'אלהי מסכה לא תעשה לך', וסמיק ליה 'חג המצות תשמר', ופרש רש"י אפלו חולו של מועד. ומקשים מנא ליה לרש"י ה"א.

ושמעתי מרבתי פרוש נאה ומתקבל, לפי שהוא גופא צריך טעמא מאי 'המבנה את המועדות כאלו עובד עכו"ם', עכו"ם מאי בעי ה"א. ופרשו על פי דאיתא טעם במפרשים מאי טעמא צנה ה' לחג שלש רגלים, לפי שעבדו ישראל את העגל ששה שעות, שנאמר (לב א) 'וירא העם כי בשש משה', ואמרו רז"ל (שבת פט.) כי בא שש שעות על היום ומשה לא בא, ועבדו את העגל עד הערב שהן שש שעות, ועשו חג, לפיכך צנה ה' לחג שלשה רגלים, והם ט"ו יום, ז' ימי פסח וז' ימי סכות ואחד יום עצרת, ובט"ו יום יש ששים פעמים שש שעות כדי שיתבטל חטא העגל בששים.

והשתא אתי שפיר 'כל המבנה את המועדות', נמצא נתעורר עליו החטא העגל והנה כאלו עובד עכו"ם, ולכן פרש רש"י

ואפלו חולו של מועד, דהא חולו של מועד נמי בכלל ששים שעות. (פר' בלק)

תכלת מרדכי

רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל - המהרש"ם עלית הרגלים לראות פני ארון ה' לתקן עון העגל

שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני הארון ה' אלהי ישראל (לד כג). דהנה בספר פתנות אור פרשת בלק הביא מה שאמרו כל המבנה את המועדות כאלו עובד עבודה זרה, כי חטא העגל היה שש שעות מחצי היום עד הלילה, ובמשך ימי שלשה רגלים יש ששים פעמים שש שעות ומתבטל בששים, ולכן אם מבנה המועדות אפלו חול המועד כאלו עובד עבודה זרה, ולכן כשרצה בלעם להזכיר עון העגל רמז לו המלאך אתה מבקש לעקר אמה שחוגגת שלשה רגלים.

ונודע כי עון העגל היה בעבור שסברו שצריכין לאמצעי, כמו שכתב הכוזרי ומהרש"א סנהדרין (כג), וזה שאמר שלש פעמים יראה כל זכורך, כי הנשים לא חטאו בעגל, את פני הארון אלקי ישראל, ואין צריך לשום אמצעי, וזהו בשלש רגלים שהוא לתקן עון העגל.

מעשי צדיקים

זיע"א, ואמר לו, "הבה אלמדך כיצד לגבות צדקה מיהודים, קח מהם בכח. ככל שיש באפשרותך.

זאת לפי שכתוב בתורה 'ונתנו', ומפרש בעל

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אהם (ל יב)

קרא הרה"ק רבי אהרן מטש'רנוביל זיע"א לנכדו הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא

מצא עצה, בקש שכל אחד יתן מחצית השקל לצרף המזון, אחר שיזדעו הכל שהכבוד כרוך בתשלום, כבר לא ידחק אף אחד.

זה אשר נאמר בתורה 'זה יתנו מחצית השקל' וגו', והטעם ש'לא יהיה נגף בפקד אתם', כי על ידי בקשת הכסף, הם לא יבאו לידי אסונות חס ושלום". (היכלות)

אף את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם (לא יג)

לאחר מלחמת ששת הימים, כשהחלו מגיסי את החילים שנית למלואים לשמירה בשטחים, לא היתה התחשבות בשום מצב משפחתי, עבודה וכו'.

גם הרב אהרן א., אשר שמש סגן מנהל בית ספר בירושלים המונה כתשע מאות תלמידים, ואב לשמונה צאצאים רכים, קבל צו גיוס לארבעים יום, בסביבות עזה - רפיח. מאמצים כבירים והשתדליות שעשה דרך בית הספר, קצין העיר, תעודות מחלה שהנפיק במטרה להשתחרר מגיוס זה, עלו בתוהו.

בצר לו נסע לעירה יבנה, בה התגורר הרה"ק **הבבא סאלי** זיע"א, לבקשו שיתפלל עליו. הבבא סאלי שמע את בקשתו, ושאל, איזו זכות יש ליהודי זה שעשה בזמן שרותו הצבאי, כדי שאוכל להתפלל עליו.

נענה חתו הרב ואמר, "במלחמת ששת הימים, הוא היה משגיח כשרות של כל הגדוד הירושלמי. פעשה מטבחים היו במקום, וביום ששי היה קם בהשכמה, ומזרז את הטבחים ועובדי המטבח לסים את מלאכתם לפני

הטורים, אם תקראנו למפרע יהיה גם כן 'ונתנו'. לומר לה, כל מה שהאדם נותן לצדקה, ישוב אליו ולא יחסר לו בשל כך כלום.

אדם הנותן צדקה, יש לו נגיעה, אינו רואה לנגד עיניו אלא מה שהוא נותן עכשו, מוציא מכיסו ומחסר ממעותיו, את מה שיתנו לו אינו רואה, מחמת שהוא נוגע בדבר. אף לה אין נגיעה, על כן קח בכם, מפני שברור לה, שיתנו לו את הכל בחזרה". (ילקוט מאורי אור)

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם (ל יב)

ספר החסיד הישיש ר' מנשה גרוסבאך מלונדון, בליל שבת קדש כאשר ערך הרה"ק **האמרי חיים** זיע"א את שלחנו הטור בבית האכסניה בו שהה בלונדון, התאסף קהל גדול למקום, ובעת חלוקת השירים, נדחקו סביבותיו ופרצה תגרה.

הרגיש האמרי חיים כי יש צורך לפיט את אחד הנוכחים שנפגע, פנה אליו אחר השבת ואמר לו, "כתוב בספרים הקדושים בבאור הטעם שכתבה התורה בפרשת שקלים, 'ולא יהיה נגף בפקד אתם'.

לכאורה תמוה הדבר, מדוע הצרף משה רבנו למנות את בני ישראל על ידי נתינת כסף ודוקא, ולא באמצעות דבר אחר שניחוח.

אלא חשש משה רבנו שאם ימנה אותם סתם כך, הרי כל אחד ידחק שימנוהו ראשון, ויבואו לידי סכנת נפשות. על כן

בְּטוֹחַ בְּבִרְכָה הַמְפָרֶשֶׁת, הָגִישׁ הָרַב אֶהְרֹן בְּקִשָּׁה לְשִׁחּוֹר וּמִשְׁרֹת מְלוֹאִים. לִיל פְּוִרִים הָיָה הַזְּמַן שֶׁנִּקְבַּע עֲבוּרוֹ לְהַתְּיָצֵב בְּפָנֵי הַוַּעֲדָה הַצְּבָאִית, לְנַמֵּק אֶת סְבוֹת בְּקִשָּׁתוֹ לְשִׁחּוֹר. בְּהִגְיֵעוֹ לַוַּעֲדָה, בְּטָרְם פָּתַח אֶת פִּי, הַתְּנַפְּלוֹ עָלָיו חֲבֵרֵיהֶּ בְּגִעְרוֹת.

חֲבֵרֵי הַוַּעֲדָה הַחֲלוּ לְהַשְׁמִיצוֹ קִשּׁוֹת בְּאֶמְרָם, "מִשְׁתַּמְט, הִנֵּה מִחֲנֹךְ יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי אֲתָה מִחֲנֹכֶם, לְהַשְׁתַּמֵּט מִשְׁרֹת בְּצַבָּא, זֹו הַדְּגָמָא שְׁאֲתָה מְרָאָה לָהֶם, צָא מִכָּאן וְלֹא נִשְׁחַרְר אֹתָךְ".

בְּפָחִי נָפֵשׁ יָצָא מִהַוַּעֲדָה, וּמִיָּד נִגַּשׁ לְבֵית יְדִידוֹ חֲתָן הָרַב וְשָׁח לוֹ אֶת הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַע. "מֵאֲמִין אֲתָה בְּבִרְכַת הַצְּדִיק", שְׁאָלוּ הַחֲתָן. "בְּוֹדָאִי וּבְוֹדָאִי", עֲנָה. "אִם כִּי, הֲלֹא בְּמַגְלַת אֶסְתֵּר נִאֲמַר 'וְנִהַפְּךָ הוּא', וְכָל דְּבָרֵיהֶם הַפּוֹכִים. הָרַב אָמַר, 'זְכוֹת הַשְּׁבִת יְכוּלָה הִיא שֶׁתִּגְן וְתִצִּיל' וְכִי יָהֵא, כִּפִּי שֶׁהִבְטִיחַךְ בַּפֶּעַם הַקּוֹדֶמֶת, בְּהַ נְצַלְתָּ מִמּוֹת בְּטוֹחַ".

לֹא עָבְרוּ יָמִים מִסְפָּר, וְנוֹשֵׂא הַמְּכַתְּבִים הִבִּיא לְרַב אֶהְרֹן אֶת פְּנִקְס הַשְּׁחִירוֹר הַמִּיָּחַל, לְהַפְתָּעֵתוֹ וּלְשִׁמְחָתוֹ הַגְּדוֹלָה. מִיָּד נָסְעוּ שְׁנֵיהֶם לְבֵית הַבְּבָא סָאֲלִי, לְבִשֵׁר אֶת הַבְּשׂוּרָה הַטּוֹבָה, וּלְהוֹדוֹת לְהַקב"ה עַל חֲסִדוֹ הַגְּדוֹל. (תולדות הבבא סאלי)

מַחֲלִילֵיהֶּ מוֹת יוֹמֵת (לא יד)

אוֹפֵה יְהוּדֵי הָיָה בְּוֹרְשָׁה הַגְּדוֹלָה, לְדַאָּבּוֹן לֵב נִכְשֵׁל וְאָפֵה בְּיוֹם הַשְּׁבִת בְּמֵאֲפִיָּתוֹ שֶׁהִיָּתָה מִמְקַמֵּת בְּאִזּוֹר הַיְּהוּדֵי בְּרָחוּב נִיעֲמִלֵּעַ. שְׁלַח אֲחֵרֵיו הִרָה"ק **רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנָם מְאוֹטְבוֹנֶק** זִיע"א שְׁלַשׁ פְּעֻמִּים שֶׁיָּבֹא לְהַתְּיָצֵב בְּפָנָיו, אֲךְ הִלָּה שֶׁהִבִּין בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, מֵאֵן לַעֲשׂוֹת כֵּן.

כְּנִיסַת הַשְּׁבִת. כְּמוֹ כֵּן הָיָה עוֹבֵד וְטוֹרַח בְּעַצְמוֹ, וְאָכַן לְפָנֵי כְּנִיסַת הַשְּׁבִת הַסְתִּימָו הַהֲכָנוֹת בְּכָל הַמְּטַבְּחִים, וְלֹא נִגְרַם חֲלוּל שְׁבִת.

"אִם כִּי", אָמַר הַבְּבָא סָאֲלִי, "בְּזְכוֹת שְׁבִת קִדְשִׁי, לֹא תִצָּא לְמִלּוּאִים אֵלָיו, כִּי אִם לְשָׁבוּעַ אֶחָד בְּסִבִּיבָה אַחֲרַת". הִגִּיעַ יוֹם הַגְּיוֹס, בְּמַחֲנֵה שְׁנָלְר כְּאֶלְף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת חִילִים מַתְּחִילִים, עוֹד דְּקוֹת סְפּוּרוֹת יִתְחִיל הַמְּסַדֵּר, וְהִנֵּה נִגַּשׁ אֶל הָרַב אֶהְרֹן מִפְּקוֹד זוֹטֵר, וְאוֹמַר לוֹ "מָה לָּךְ פָּה בֵּין הַחִילִים, עֲמֹד בְּצַד, וְאִם נִצְטָרַר אֹתָךְ נִקְרָא לָךְ".

נִעְרַךְ הַמְּסַדֵּר, הִקְרָאוּ הַשְּׁמוֹת, הַחֲזָלִים עָלוּ עַל הַמְּכּוֹנִיּוֹת וְיָצְאוּ לְשְׁרֹת בְּסִבִּיבוֹת עֲזָה רְפִיחַ. הָרַב א. עוֹמֵד בְּפָנָיו, בְּטוֹחַ בְּבִרְכַת הַצְּדִיק, וְהִנֵּה שׁוֹב נִגַּשׁ אֵלָיו מִפְּקוֹד זוֹטֵר וְאוֹמַר, "אֲתָה מְשַׁחֲרֵר כְּעַתָּה, בְּעוֹד יָמִים סְפּוּרִים תִּקְבַּל צוֹ לְצִאָת לְמִלּוּאִים לְשָׁבוּעַ יָמִים, בְּסִבִּיבוֹת יְרִיחוֹ".

נִעְבַר מִסְפָּר יָמִים, קִבַּל הָרַב א. אֶת צוֹ הַמְּלוּאִים הַמְּדַבֵּר לְאִזּוֹר יְרִיחוֹ, וְהִנֵּה, לֹא זֹו בְּלִבְדֵּ שֶׁגִּיּוֹסוֹ קָצַר מְאֹרְבָּעִים יוֹם לְשָׁבוּעַ, אֲלֹא לְבִסּוֹף נִתְגַּלָּה שֶׁנִּסַּס גְּדוֹל נִעֲשָׂה לוֹ.

לְאוֹתָהּ מַחֲלָקָה בְּהַ הַתְּעַתֵּד הָרַב א. לְשְׁרַת, וְלְאוֹתוֹ מְטַבַּח עָלָיו הָיָה מִמְנָה, חֲדָרוֹ בְּחֻצוֹת מִסְתַּנְּגִים, וְרָצַחוּ אֶת כָּל הַעוֹבְדִים בְּמִקּוֹם. הָרַב א. נִצַּל מִמּוֹת בְּטוֹחַ בְּזְכוֹת הַשְּׁבִת שֶׁהִגְנָה עָלָיו, וּבְכִרְכַת הַצְּדִיק.

מִיָּד לְאַחַר סִיוֵם הַשְּׁרֹת הַמְּקַצֵּר, הִגִּיעַ הָרַב א. לְבְבָא סָאֲלִי לְהוֹדוֹת לוֹ עַל בְּרַכָּתוֹ, שֶׁבְּזְכוֹתָהּ נִצַּל מִמּוֹת בְּטוֹחַ, וּבְקִשּׁוֹ שֶׁיִּפְעַל בְּשָׁמִים לְשִׁחּוֹרוֹ הַמְּלֵא. הַתְּשׁוּבָה שֶׁקִּבַּל הִיָּתָה, "זְכוֹת הַשְּׁבִת, יְכוּלָה הִיא שֶׁתִּגְן וְתִצִּיל".

יניחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך (לב יא)

לְבֵית הרה"ק **רבי אהרן מטשערנאביל** זיע"א הגיע מכתב מאת הגביר היילפרין, ובו הודעה, אהד מגדולי השרים אים שאם לא ישלשלו לידיו עד חגאותיהם מאתים אלה רכל כסף, הוא יגזר גזרות רעות על שונאי ישאל, ויש בידו היכלת לעשות זאת.

אי לכה, בקש הגביר היילפרין מהרבי ומאחיו הצדיקים שישתדלו לאסף את הסכום הדרוש, והוסיף, שאף הוא מוכן להפריש מכיסו עבור מטרה זו, נדבה הגונה. כאשר הקריאו את המכתב לפני הרבי, ענה ואמר, "מה זה מטריד אותי בהבליו".

שאל הגבאי ר' נחום בער את הרבי, הלא כלל ישראל תלוי בזה, ושוב ענה הרבי אותה תשובה. מששלח הגביר שליח מיחד אל הרבי אודות האיום של השר, ענה הרבי גם לשליח כדברים הללו.

אמר השליח, "מה אשיב לשולחי דבר, יתן לי נא הרבי תשובה בכתב, כדי להוכיח שהייתי כאן". צנה רבי אהרן לגבאי ר' נחום בער שיקתב לגביר תשובה, אף הלה סרב לכתב, כי נכמר לבו על שהרבי דוחה בקש דבר כה גדול.

אמר הרבי לשליח, "שוב אל האיש אשר שלחך, ואמר לו שאמרתי שלא ידאג עבור זה, ויעסק בעסקיו". אחר זמן מה, הגיע מכתב לטשערנאביל גם מאחי הרבי הרה"ק **רבי יצחק מסקוירא** זיע"א, שיראה להשתדל עבור הדבר.

אך גם לזה לא שת הרבי את לבו. בערב פסח היה המנהג בטשערנאביל, שכל

לכסוף הפטיר הרבי, "מה אעשה הא כתיב 'מחללה מות יומת'", הדברים יצאו מפי הצדיק, ואותו אדם נפל מתעלה במפתיע. מהרו אנשים אל הרבי בבילה שיעתיר בעדו, אף הרבי אמר, "עכשו אין לי עצה", והאופה הוציא את נשמתו. משהודיעו על כך לרבי, נענה ואמר, "יכול היה לחיות, לו שמע ובא".
(אוצרות החן)

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם (לא טז)

בערב שבת קדש, בקש הירשל עגלונו של הרה"ק **בעל התניא** זיע"א מאשתו, כדרכו מדי ערב שבת, שתתן לו טעם מהצימקס שבשלה לכבוד שבת.

כספים לאכל את מנתו, בקש מנה שניה, ואחר שסים, בקש מנה שלישית. היא סרבה באמרה, שלא ישאר מאומה לשבת, אף הוא עמד על דרישתו עד שנאלצה להגיש לו את כל הצימקס שהכנה לשבת.

בלית בררה, נכנסה לרבנית אשת הרבי, וספרה לה את המאורע. הרבנית שחה זאת לרבי, קרא הרבי להירשל ואמר לו, "שמע נא הירשל, מנהג ישראל הוא שטועמים צימקס בערב שבת לקיים מה שאמר 'טועמיה חיים זכו', הינו שצריכים להשאיר לשבת, וסים בצוותו לו, שלא יקרה כדבר הזה עוד, ראה הזהרת".

משיצא העגלונו, פנה הרבי אל בנו ממלא מקומו הרה"ק **רבי דובער** זיע"א ואמר, "לו היה אוכל הצימקס בשבת קדש בתאנה כזו, כפי שאכל בערב שבת, יהא חלקי עמו". (לקוטי סיפורים)

כי אלו הן נעליו של הרבי. התברר שהגוי קבלו מאותו הלך, תמורת נחם בשר משקץ.

פדתה הרבנית את הנעלים, ושבה לביתה בטרונייה, "ראה נא למי עוללת כה, למי נתת את נעליך, לרשע המגלג את נפשו במאכלות אסורות".

אולם רבי דוד אוהב ישראל לא תהה חליה על הראשונות, הוא טען כנגדה, "הגיעי בנפשך, הלך עני המבוסס בשלגים בנעלים קרועות, שהקר והמים, הבוץ והקרח חודרים דרכו, והוא זוכה בזוג נעלים שלמות וטובות, הכי יעלה על הדעת שהוא ימירן סתם כף בשביל נחם בשר לתאבון.

אין זאת אלא שרעב היה עד מות, ואחזו בולמוס. ומשנה שלמה שנינו (וימא פ"ח מ"ו), כי מי שאחזו בולמוס, מאכילין אותו אף גבלות וטרפות. בדיו עשה אפוא שנתן את הנעלים תמורת נחם זה, שכן 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו'. בקשנו לקיים מצות צדקה, ועלתה בידנו מצות פקוח נפש". (שולשלת בוסטון ע"פ יד יוסף)

ויאמר הנה אנכי ברת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבך את מעשה ה' כי נורא הוא (לד י')

משגמור בדעתו לעלות לארץ ישראל, שמח רבי יוסף איש אמת זיע"א אבי הרה"ק רבי יצחק מדורהוביץ זיע"א לשמע, כי רעהו הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א, אותו הכיר מחבורת הצדיקים הנסתרים, מבקש אף הוא לעלות לארץ הקודש.

העם מביאים את חמצם אל הרבי הקדוש, והוא היה משליך את החמץ אל האש. אחד החסידים היה מגיש קדרת חרס, שבה הונח החמץ מבית הרבי. הרבי נטל את הקדרה, השליכה לאש, ואמר, "אחי סוברים שעם מעות מבטלים גזרות רעות, ולא היא. עם זה מבטלים גזרות רעות".

משהבחין הרבי שהדבר תמוה בעיני החסיד, שאלו, "האם אמרת הפיוט של שבת הגדול", השיב "הו". אמר לו הרבי, "הלא כתיב שם, 'ולמה אכילת חמץ לשש שעות, זכר לחפזון שכינה להעביר גזרות רעות'". ואמנם בעצומם של ימי חג הפסח, באה השמועה כי מת השר ונתבטלו גזרותיו. (הגדה של פסח מאור צדיקים סקווירא)

וראה כי עמך הגוי הזה (לג יג)

בעצומו של חרף קר ומשלג, הגיע לבית הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א יהודי עני, מנעליו קרועים ובלויים עד מאד. בביתו של רבי דוד כלתה פרוטה מן הכיס, אף הוא חשב, "אני הרי יכול להשאר ספון בביתי, ואלו הלך זה משרף את רגליו בשלג ובקפץ בנעלים קרועות". מיד חלץ הרבי את נעליו, והעניקם לאותו עני.

שבה הרבנית לביתה, ומצאה את בעלה הקדוש מתהלך יחף בחרף המשלג, מהרה ללוות כמה פרוטות, ויצאה לשוק, התענינה היכן אפשר למצא זוג מנעלים משמשים במחיר מוזל. הפנו אותה באי השוק לדוכנו של גוי מוכר גבלות ובשר פגולים, שהציע למכירה זוג נעלים. לתדהמתה זהה

והשית'ת הוליקה אל מול החוף השומם, שם עומד רבי יוסף ומצפה לישועתו.

הים נח מזעפו, הרוח שקטה, והספינה קרבה אל החוף. לרגע נדמה לאשת האדון שחיה כלשהי מהלכת מולה, וכבר פקדה על הצידים להכין קנה השרפה ולפגע בה, כאשר הבחינה לפתע כי אין זה אלא אדם.

הספינה השליכה עגו, בעלותם על החוף, השתוממה הפריצה למצא את רבי יוסף במרחק כה גדול מביתו, שוהה על חוף שמים. "מה מעשיך במקום זה ומה הבאיך הלום", שאלה. שח רבי יוסף לתמו, "עז רצוני לעלות לארץ ישראל, לבלות בה את שארית חיי."

מאחר ומעות לצרכי הנסיעה, אין בכיסי, נודד אני ממקום למקום לכוון ארץ הקדש, עומד ומצפה שתזדמן לי אגיה שתוליכני למחוז חפציי."

רואה אנכי, עונה לעמתו האצילה נדיבת הלב, "שכל הסערה לא קמה אלא בגללה, ה' טלטל אותנו עד הגיענו הנה, והרוח שקטה והים דמם כשבאנו כנגדך. גלה נא איש קדוש על הספינה, כל מחסורך עלינו עד שנביאך לחופי ארץ אבותיך".
(תועפות הרים ע"פ מים רבים)

את חג המצות תשמר שבועת ימים (לד יח)

ספר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א כי שמע מפי חתנו הרה"ק רבי יצחק מפשעווארסק זיע"א את אשר שמע מהרה"ק רבי שמעלקא נאוועריינער, בן של הרה"ק **רבי נפתלי מליז'ענסק** זיע"א, בנו של הרה"ק

שלח רבי יוסף לבקשו שיסעו שניהם יחדיו, אולם הבעל שם טוב שחשש פן יראה בו רבי יוסף דבר שלא ישא חן בעיניו ויקפיד, דחה את בקשתו מבלי להודיעו על סבת סרובו.

כסנפגטיו רבי יוסף והבעל שם טוב, ורבי יוסף שאלו על מניעתו להלוות אליו בנסיעתו, גלה לו הבעל שם טוב טעמו ונמוקו. אמר רבי יוסף בכאב ובצער, "אם משום כך דחיתם אותי, ראו, אתם תסעו כמו מלך ולא תגיעו, ואני אסע כעני, ודעור ה' יתברך אעלה ואבוא ואגיע".

הבעל שם טוב יצא לדרך במסירות נפש, הגיע עד קושטא, אך נתקל בדרך במכשולים כה רבים, עד שנאלץ לשוב לביתו, מבלי לחונן את עפר ארץ ישראל.

לעמתו, יצא רבי יוסף מביתו כעני, נדד מעיר לעיר עד שהגיע אל חוף הים, שם עמד והתעטף בטלית ותפליו, ובפיו תפלה שתזדמן לו אגיה שתביאנו אל ארץ הקדש.

עודנו עומד ומתפלל, והנה רוח סערה עזה מתחוללת על פני המים, וממרחק מתקרבת אגיה לעבר מקום עמידתו.

אותו היום יצא אדון הכפר שבו התגורר רבי יוסף למסע ציד, גלה על אגיתו ואשתו ומשרתיו עמו, והפליגו אל הים. גסוקים אנשי הספינה בצידים, שטים סמוך אל החוף, ויורים בקנה שרפה בחיות ובעופות.

פתאום באה הסערה, הספינה אינה נשלטת בידי תופשי המשוטים, מטלטלת ונעה ככברה על פני המים לאשר תשאנה הרוח.

ה'ינו, הַשִּׁבוּהוּ שְׁשֵׁמוֹ 'פֶּסַח'. נַעֲנֶה רַבִּי נַפְתָּלִי, "אִם שְׁמוֹ פֶּסַח, נוֹ, הֲלֹא פֶּסַח הוּא לֹא יוֹתֵר מִשְׁמֵנָה יָמִים".

לְאַחַר מִכּוֹן נִסֵּעַ רַבִּי נַפְתָּלִי לְדַרְכוֹ, הָאֲנָשִׁים לְגַלְגּוֹ עַל דְּבָרָיו, "פֶּסַח הוּא רַק שְׁמֵנָה יָמִים", וְאִף לֹא פִּסְקוּ מִלְשַׁחֵק עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁךָ שְׁמֵנַת הַיָּמִים שֶׁלְאַחַר מִכּוֹן.

לְבִסּוּף הַשְּׁתוּמָמוֹ כָּלָם, עִם תָּם שְׁמֵנָה יָמִים מֵאֵז הַעֲבִיר הַפְּרִיץ אֶת הַיָּקֵב לְאוֹתוֹ פֶּסַח, הַתְּחַרַּט הָעֶרֶל עַל מַעְלָלוֹ, הוֹרָה לְמִשְׁרָתוֹ לְקַרֵּא לְפָנָיו אֶת פֶּסַח, וְצוּהָ עָלָיו לְעֲזֹב מִיַּד אֶת בֵּית הַמִּזְבֵּיחַ וְלְהַשִּׁיבֵו לְיַדֵּי הַהִיּוּדִי שֶׁנִּהְלַךְ אֶת הַמִּקְוֶה עַד עֵתָהּ. (אהל מועד - לעלוּב, פרשת יציא)

לֹא תִשָּׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ (לד נו)

הִיָּה זֶה לְפָנָי פְּרִץ הַמִּלְחָמָה הָעוֹלָמִית, בְּשָׂמִי אֲרוּפָה נִרְאוּ עֲנָנִים שְׁחוּרִים, הָאֲנָטִישְׁמִיּוֹת הַלֵּכָה וְהַתְּפַשְׁטָה, וְהַקְּרָע בְּעֶרְהָ מִתַּחַת לְרַגְלֵי הַהִיּוּדִים. בְּפֶרֶק אוֹתוֹ זָמַן יָצָא הַרָה"ק רַבִּי יוֹאֵל מִסַּטְמֹר זִיע"א מֵעִירוֹ לְעִיר אַחֲרָת, לְשַׁבַּת שֶׁם בְּשַׁבַּת קִדְשׁ.

בְּלִיל חֲמִישִׁי, נִסֵּעַ הַרְבֵּי לְמַחֲזֵז חֲפָצוֹ בְּלוֹיַת הַגָּאוֹן רַבִּי אֲבָרָהָם שְׁלֹמָה כַּץ גַּאב"ד רִיסְקוֹוֶנּוֹעַ, הַחֲסִיד רַבִּי פִּיבוֹשׁ אֲשֶׁכְּנֹזִי, וְעוֹד. וְהִי בְהִיוֹתָם בְּרַכְבָּת הַנוֹסַעַת, חֲפָצוֹ הָעֶרְלִים לְהַתְּעַלֵּל בְּרַבִּי הַקְּדוֹשׁ וְלִמְשֹׁךְ בְּפֹאוֹתָיו.

הַתְּחַמְּקוּ הַרְבֵּי וּפְמַלְתוּ מִהַרְשָׁעִים, עָבְרוּ מִקְרוֹן לְקְרוֹן, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ כָּלָם אֶל הַקְּרוֹן הָרִאשׁוֹן, הַשִּׁיר לְמַחְלָקָה הָרִאשׁוֹנָה. נִגְשׁוּ הָעֶרְלִים לְמִמְנָה עַל הַרַכְבָּת, וְהַלְשִׁינוּ עַל הַהִיּוּדִים שֶׁפָּלְשׁוּ לְמַחְלָקָה הָרִאשׁוֹנָה לְלֹא

רַבִּי אֶלְעָזָר מְלִיצ'עֲנֶסֶק בֶּן הַרָה"ק רַבִּי אֶלִימֶלֶךְ מְלִיצ'עֲנֶסֶק זִיע"א בְּעַל הַנִּעַם אֶלִימֶלֶךְ.

בַּעֲתָ בָּא רַבִּי שְׁמַעֲלֵקָא לְהַתְּגוֹרֵר בְּעִיר נְאוּוֹעִרִיעַ, סִפְרוּ לוֹ אֲנָשֵׁי הָעִיר כִּי בְּעֶבֶר הַזְּדִמּוֹן לְעִירָם אָבִיו הַרָה"ק רַבִּי נַפְתָּלִי, מֵאַחַר וְהַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ וְלֹא יָדְעוּ מִי הוּא, לֹא הַזְמִינוּ אִישׁ לְהַתְּאַרְחַם בְּבֵיתוֹ.

הִיּוּדִי אֶחָד בְּלֶבֶד בְּקֶשׁ מְרַבִּי נַפְתָּלִי שִׁבּוֹא לְסַעֵד בְּבֵיתוֹ, אִךְ הוּא הִשִּׁיב כִּי יַעֲנֶה לְבִקְשָׁתוֹ בְּשָׂנֵי תְּנָאִים, הָאֶחָד, שִׁישִׁיג מִנְּוֹן אֲנָשִׁים כְּדִי שִׁיּוּכַל לְקַדֵּשׁ אֶת הַלְּבָנָה בְּמִנְּוֹן, וְהַשֵּׁנִי, שִׁיכִין עֲבוּרוֹ דָּגִים לְסַעוּדָה.

עֲנָה הַהִיּוּדִי, כִּי לְהַשִּׁיג מִנְּוֹן אֲנָשִׁים לֹא קִשָּׂה עֲבוּרוֹ, יִשְׁנֵם כְּמָה וְכְמָה אֲנָשִׁים בְּטָלִים שְׂאֵם יִבְקֶשׁ מֵהֶם לְהַשְׁלִים מִנְּוֹן לְקַדוֹשׁ לְבָנָה, יְאוֹתוֹ לְהַגִּיעַ. אוֹלָם דָּגִים קִשָּׂה לוֹ לְהַבְטִיחַ, יַעַן אִין בְּנַמְצָא דָּגִים בְּכָל הָאָזוֹר.

בְּלִית בְּרַרְהָ הַגִּיעַ רַבִּי נַפְתָּלִי לְבֵית הַהִיּוּדִי, וְהִסֵּב לְסַעוּדָה שֶׁהֵכִין בְּעַל הַבֵּית. בְּאֶמְצַע הַסַּעוּדָה נִכְנַס לְפַתַּע עֶרֶל וּבִידָיו דָּג גָּדוֹל, וּבִקְשָׁה לְמוֹכְרוֹ. בְּעַל הַבֵּית הַמִּפְתָּע רָכַשׁ אֶת הַדָּג, וְהָאֲנָשִׁים שֶׁהִבִּיטוּ בְּמַחְזָה הַמִּפְלֵא, הַבִּינוּ שֶׁאִין רַבִּי נַפְתָּלִי אִישׁ פְּשוֹט, אֶלָּא צַדִּיק נֹצֵר בְּפִנְיָהֶם.

חִישׁ מִהֵר פְּשָׁטָה הַשְּׂמוּעָה, וְהַמוֹנִים צָבְאוּ עַל דַּלַּת הַמְּאָרְחַם. בִּין הִיָּתֵר סִפְרוּ אֲנָשִׁים לְרַבִּי נַפְתָּלִי שִׁישׁ בְּמִקְוֶה בְּעַל חֲנוּת הַמִּיּוֹצֵר יְיוֹ, וְהַפְּרִיץ זוּמָם לְטַל אֶת הָעֶסֶק מִמִּנּוֹ וְלְהַעֲבִירוֹ לְהִיּוּדִי אַחֵר, בְּכָךְ עָלוּל הוּא לְאַבֵּד אֶת פְּרִנְסָתוֹ.

הַתְּעַנְּוֹן רַבִּי נַפְתָּלִי מֵהַ שֶׁם הַהִיּוּדִי שֶׁהַפְּרִיץ מִבְּקֶשׁ לְהַעֲבִיר אֶלָּו אֶת זְכוּת יְצוֹר

אחר מאמצים מרבים, נמצאה אכסניא ראיה עבור הרבי. הם שבו אל הרבי, והביאוהו עם צרותיו אל האכסניא. אדהכי והכי נאספו במקום מספר יראים שהתגוררו באותה סביבה, ובאו לקבל פני הרבי.

ישב הרבי מספר דקות במקומו, והנה הופיע חסיד זקן ובקש מהצדיק להתארח בביתו. בשעתו זכה והתאכסן בביתו אבי, הרה"ק הקדושת יום טוב זיע"א, לכן הנו מבקש שגם הרבי יבוא לביתו.

שמע הרבי את טענתו ואמר לרבי פייבוש, "הבה נסע אל ביתו של זקן זה, ללון באתו מקום בו לן אבי וצ"ל". הרבי נסע לשם, התפלל מעריב בהתלהבות ונפלאה, ואחרי כן התישב ליד השלחן, ספר לנוכחים מעשיות צדיקים, והשמיע אמרות קדש נאות.

בעל האכסניא הגיש לרבי ולאורחים כוסות תה, אך הרבי לא שת לבו לכך והמשיך בדבריו. משהבחין בעל הבית כי התה שהכין היצטנו, עמד וחממו שנית, כף עשה מספר פעמים, אך הרבי לא שתה, וממילא גם האורחים לא שתו.

הרב מריסקעווע חש חלשה מטרח הדרך ומהקר הגדול, לכן אזור עז ופנה אל הרבי בבקשה לשותת התה, למען יוכל אף הוא לעשות כן.

במקום תשובה, פנה הרבי אל בעל האכסניא ושאלו כיצד בשלו את התה. התברר כי התה בשל בכלי חלבי, ואלו את הלימון שהונח בכוס התה, חתכו בסכין בשרית. הרבי בקדשתו חש בזאת, ואין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים. (עולמות שחרוב)

התה, בו בזמן שהיו בידיהם פרטיסי נסיעה למחלקה האחרונה.

חרה הדבר לממנה הרשע, וכאשר הגיעה הרפכת לתחנה הקרובה, באמצע הדרך, צוה על הרבי ופמליתו לרדת ממנה מיד. הם מצאו עצמם בשדה ריק באישון לילה ובקר נוף, הרפכת המשיכה את דרכה בלעדיהם.

ראה הרב מריסקעווע כי צרתם צרה, אמר לרבי, "ישאר נא הרבי כאן על מקומו, ואני ומשמשי נלך אל הכפר הסמוך, למצא בית מחסה ומקום ללון עבור הרבי". הרבי ורבי פייבוש נשארו על מקומם, והרב מריסקעווע עשה את דרכו באפלה לכוון העירה הקרובה.

עודפו צועד עם משמשו בין השדות והיערות, נשמע שקשוק גלגלים ועגלת סוסים קרבה לעברו. בעל העגלה שהיה תלמידו של הרב מריסקעווע והתגורר באותה עירה, זכה בחשכה את רבו התועה בדרך וצוח לעמתו, "רבי, להיכן אתם הולכים בחשכה באישון לילה".

השתומם הרב מריסקעווע לפגש את תלמידו, הוא ומשמשו עלו על העגלה, ובעל העגלה הזדרז להנהיגם אל בית אכסניא קרוב. הם שחו לבעל האכסניא כי בכוננתם להביא לכאן את הרבי מסאטמר הממתין על פני השדה מחוץ לעירה.

שמע בעל האכסניא כי מבקשים להביא לביתו את הרבי מסאטמר, התקצף וצעק, "אותו רבי הלוחם בציונות, אל ידרך על מפתן ביתי. לא אנכי את המפיץ שגאה לציונות", וכן על זה הדרך. משראו כי בעל האכסניא שוטם את הרבי, עזבוהו ופנו לחפש אכסניא אחרת.

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

"מעודי לא ראיתי את זקני הרה"ק **החדושי הרי"ם** זיע"א (נלב"ע כ"ג אדר), מבצע על פרוסה, רק אחת לשבוע, במוצאי שבת קדש בעת סעודת מלוה מלכה, בצע על פרוסה בסעודת שבת קדש.

עוד מספר על **רבי משה מידנר** זצ"ל, שבעת שהיו מגיעים לפניו באיזה ענין הנצרך לישועה, היה מספר מספורי הצדיקים ובכך היה פועל ישועות.

תמהתי על הדבר, עד שראיתי באחד הספרים שראוי לעשות כן, כי שירים משבת קדש חביבים יותר, כמו שירי מצוה". (**שפתי צדיק** וירא אות יד)

כתבו רבותינו הקדושים צדיקי הדורות, כשאדם נזקק לרפואה, ישועה והצלחה, או חפץ לחצות את הים בלי מכשל, נזכיר מעין ענין זה שהיה אצל צדיקים, וזכותם תעמוד לו. וכן איתא באגרא דכלה' פ' עקב על הפסוק 'כי תאמר בלבבך' (דברים ז יז), בשם רבותיו הצדיקים בעלי רוח הקדש, על ידי הזכרת ישועה שארעה לצדיקים מדורות קודמים, מעוררים הישועה על האי שעתא. (יהי אור)

אברך מתלמידיו של הרה"ק **החדושי הרי"ם** זיע"א, כבד את רבו בסנדקאות לבנו הנולד לו, אולם ביום הברית התנגד לכך חותנו של האברך שלא היה מחוגי החסידים, ודרש בתקף לשמש כסנדק בברית של נכדו.

אחר ההבדלה, בזמן שעמד הרה"ק **האמרי חיים** זיע"א בעת שהותו בעיר ויליאמסבורג, לפתח באמירת 'יתנו לך', הודמו למקום יהודי חסיד מונקאטש, אשר בעבר כבר הפציר ברבי לקבל ברכת קדשו, שיזכה לזרע של קימא.

גדול היה צערו של אבי הבן, והלך בפתי נפש להתנצל בפני רבו. נחם החדושי הרי"ם את האברך ואמר לו, "אין לך מה להצטער, בודאי אליהו הנביא זכור לטוב יהיה בכבודו ובעצמו הסנדק.

כאשר התיצב עתה היהודי בפני קדשו בשעת אמירתו 'יתנו לך', סח לו האמרי חיים, "באת בשעה טובה", ובכך. לתקופת השנה, כאשר הלה הגיע בשמחה לבשר שנולדה לו בת, הפטיר הרבי, "אחד הוא כלום", ואמנם נפקד אחר כך גם בבן. (מאיר החיים)

הלא הוא מגיע לכל ברית מילה וחסף לקחת סנדקאות, כמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"א גג) ובפרקי דרבי אליעזר (פכ"ט). ברם, בראותו תלמיד חכם וירא שמים מחזיק כבר את התינוק, הוא מותר לו על המצוה. לא כוונתו דידן, כאשר יראה את חותנו סנדק, בודאי לא יגים לו, רק יחח לעצמו את הסנדקאות", ונחה דעתו של האברך. (מאיר עיני הגולה ח"ב ס"ט)

יומא דהילולא

אודו של רבנו זרח כבן יחיד לאביו הרה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זיע"א בראשית ימי הקהנתו כגאב"ד העיר חוסט שבהונגריה, ביום כ"א כסלו תרפ"ב, לאחר שנים רבות בהם הרבה תפלות לזכות לבנים.

גדולי עולם התפללו בעדו, ביניהם **רבי יחזקאל משינאו, וה'אהבת ישראל' מויד'ניץ**, אשר התבטא פעם אודות רבנו בדברי חנה אם שמואל הנביא על בנה שנולד לה אחרי שנים ארוכות, 'אל הנער הזה התפללתי'.

שמו בישראל נקרא על שם אבי אביו, רבי ישראל דושינסקיא זצ"ל, ועל שם דודו זקנו **המהר"ם שיק** זצ"ל. במעללי התנכר נער, כבר בהיותו עלם צעיר, בלט בכשרונותיו הסגליים, במדות תרומיות, ובאצילותו הרוממה יתר על שאר בני גילו.

בני עירו עקבו בהשתאות אחר הנער המתמיד והשקדן, שגם שנינותו ופקחותו היו לפלא. לחבה יתרה זכה בילדותו מאת חותנו הראשון של אביו, **רבי מרדכי ליב ווינקלער ממאדע** זצ"ל, בעל **הלבושי מרדכי**.

אביו הגדול אשר נפשו היתה קשורה בנפשו, ראה בו כלי מחזיק ברכה, ולא יזה ידו מתוך ידו. העלם הצעיר התלנה אל אביו הגדול שהיה יוצא ונא בפגישות עם גדולי ומאורי הדור, והודות לכך זכה להפיר רבים ממאורי הדור הקודם.

כאשר הפליג אביו למסע מיוחד בארץ ישראל, בחדש אדר תרצ"ב ובנו יחידו אז אך בן עשר שנים, נטלו עמו. הוא שהה כאן בימי הפורים, והנער הניק וחסים הגיע אל

רבה של ירושלים, **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל, נושא משלוח מנות מאת אביו. היה זה ימים ספורים טרם הסתלקותו של רבי יוסף חיים, שנפטר ב"ט באדר תרצ"ב, הוא הניח ידיו על ראשו של הינוקא, וברכו בחביבות יתרה באריכות ימים ושנים.

כאשר נקרא אביו לכהן פאר כגאב"ד העדה החרדית בירושלים, הפצירו בו ראשי קהלת חוסט לכל יעזוב את מקומו בחוץ לארץ. בתוך הדברים הציעו לפניו כי אם יאות להשאיר עמו, מתחייבים הם כי יתנו את כס הרבנות בעיר לבנו אחרי.

על הצעה זו השיב רבי יוסף צבי, "נפשי קשורה בנפשו, ובאשר אלך ילך, ואם מן השמים יסקימו, תחכה לו רבנות בירושלים גם כן". היו שראו בכך רמז גלוי לעתידו, כממלא מקומו ברבות הימים בארץ הקדש.

ביום ד' באולול תרצ"ג, עלה יחד עם אביו לארץ הקדש, בירושלים נתחנף בתלמוד תורה הנותיק 'שומרי החומות', עם הגיעו לעל תורה ומצוות, לקחו אביו כתלמיד מן המגן בישיבתו. כבר אז נחשב בין התלמידים המפלגים בתורה ויראה, בעל מדות נשגבות.

בנוסף על למודי הישיבה, הרבה לקבע שיעורים נוספים בלמוד ההוראה עם תלמידי חכמים מפלגים, ביניהם **רבי העניף פאדווא** זצ"ל ל'מים גאב"ד לונדון, ו**רבי אליעזר ברנד**.

בהגיעו לפרקו, היה לחתן רבי דוד יהושע גרוס, מלפנים ראש הקהל בעיר סאטמר. עם נשואיו נצטנה מפי אביו לסייע

ביניהם נודעו רבי אהרן מבעלזא, האמרי חיים' מוויז'ניץ, ורבי יואל מסאטמאר אליו נסע פעמים רבות לארה"ב, לבקר ולקסטופף בצלו.

פרשה מיחדת היתה התקשרותו לביית ישראל, אליו נהג לבוא ולהסתופף בשלחנו הטוהר בליל שבת קודש. הבית ישראל הראה לו אותות נדירים של הערכה וקרבה, קשר מיחד הנה לו עם הלב שמחה, ונהג לבקר בהיכלו.

גאוני הדור הקודם שבחווהו ביותר, בשנת תשי"ג הנה בבקור בבני ברק אצל החזון איש, אשר שזיחם עמו ארכות, ואחר לזהו עד לפתח ביתו. לתמיהת מקורביו התבטא, "מצאתי לפני אברך גאון במדות".

בשנים האחרונות חלה וסבל יסורים קשים ומרים, שהתגברו בחדשי חיו האחרונים, המוני בית ישראל בארץ ובתפוצות עקבו בדאגה אחר ההדרדרות במצבו, והרבו תפלות לרפואתו. ביום כ"ב אדר ב' תשס"ג, השיב נשמתו הטוהרה לבוראה. מקום מנוחתו בחצר בנן בית החולים שערי צדק לשעבר ברחוב פו בירושלים, סמוך לציון אביו. מדבריו תורתו לקטו בספר תורת מהרי"ם.

(נור התורה, כה נר ישראל)

מאמרותיו

חנך לנער על פי דרכו גם כי זקין לא יסור ממנה (משלי כב ז) 'חנך לנער', על פי דרכו של האבא. אל לו לאב להתפשר ולחנך את בנו אחרת ממה שחנכו והרגילו אותו, שכן אז כשי'זקין', האב, הוא יאלץ להתפשר בעצמו וללכת בדרכי בנו החדשות. (זכרונם לברכה ע"פ עולם החסידות)

בידו בהנהגת הישיבה ובאמירת שיעורים לפני התלמידים, הוא הפך להיות עמוד הימיני בהיכל הישיבה, רועה רוחני מבקק, והצורכים להתקממו לאורו.

עם הסתלקות אביו בערב סכות תש"ט, הטלה הנהגת הישיבה וקהלת הקודש דושינסקיא על שכמו, והוא בן עשרים ושש שנים בלבד. עטרה הגדולה הזאת אשר ענדה לראשו, היתה מרפז פעלו למעלה מיובל שנים.

זכה להעמיד לגיון מפא"ר של תלמידים וחסידים, הקים מערכת נכבדה של מוסדות תורה וחסד ברחבי תבל, בירושלים, בני ברק, בית שמש, אילת, ואשדוד, ניו יורק, ולונדון.

בשנת תשכ"ט, נתמנה על ידי הראב"ד רבי פנחס אפשטיין זצ"ל לחבר בד"ץ העדה החרדית בירושלים, בשנת תשמ"ט עם הסתלקות המנוחת יצחק, נתמנה לראש בית דין. בשנת תשנ"ו עם פטירתו של רבי משה אריה פריינד זצ"ל, התמנה לכהן כגאב"ד העדה החרדית.

רבים הביטו בהערצה בדמותו המיוחדת, ראו בו שריד לדור דעה, בן יחיד ומיוחד לאביו הגדול, וממשיר דרכו בהנהגה המרוממת של גדולי הוונגריה. אשר גם הנהיגו קהלותיהם ברמה. הנה סמל ומופת לשקידה במסירות להעמדת הדת על תלה, זאת עשה בדרכו המיוחדת, בפקחותו ובתבונתו, בנתיב האופייני לו, בדרכי נעם ושלום עם הכל, בנווט ענייני הצבור והיחיד.

גדול הנה פעלו להרבות תורה וחסד בקרב כל שכבות העם, לבו הגדול קשוב ורחום לרחשי כל דל ונדכה, מקרב ומידד הנה אצל גדולי עולם, והם העריכוהו וכבדוהו.

פרשת כי תשא

העולם עומד

אמר הגאון רבי נתן גשטטר זצ"ל: הנה אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ב) 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים'. והנה לקיים את כל שלשת העמודים הללו הוא דבר קשה מאד לעשותו, אבל האיש המשכיל צריך לראות להחזיק ולקיים לכל הפחות אחד מהעמודים, כדי שיהיה לו חלק ונחלה בהחזקת העולם.

ויסבר על פי סיפור, שהיה פעם תלמיד חכם מופלג אחד, שהיה עשיר גדול ועתיר נכסים, וגם היה עובד השם בדביקות גדולה, אך חסרון גדול היה אצלו, שהיה קמצן גדול ולא היה מפרנס את העניים. ופעם פגש בו רב העיר ושאלו: היתכן שאתה תלמיד חכם מופלג ועובד השי"ת באמת ואינך נותן צדקה לעניים, הרי השי"ת חנן בממון רב הרבה מאד.

והשיב העשיר: הרי העולם עומד על שלשה עמודים, תורה עבודה וגמילות חסדים, הנה אנכי עוסק בתורה כמה שעות במשך היום, וגם אנכי עובד את השי"ת כמה שעות בתפילות ותחנונים, נמצא שאני מחזיק את העולם בשני העמודים תורה ועבודה ואין בכוחי להחזיק גם העמוד השלישי על כתפי, שהרי אינני מחוייב להחזיק את כל העולם כולו בעצמי.

וענהו הרב בחכמתו הרבה, דבוודאי הוא צודק שאי אפשר לתבוע מאדם אחד שיחזיק את כל העולם כולו על כתפיו בעצמו, אבל

בכדי שלא תתן צדקה לעניים בממונך לא היה צריך הקב"ה ליתן לך ממון רב כל כך, שהרי הקב"ה יכול ליתן את הממון הזה לאדם אחר והוא יראה להשתמש בממון בדרכים הנאותים ולהחזיק ולפרנס ידי תלמידי חכמים עניים ונזקקים, ואם אינך נותן צדקה בממונך יקח ממך הקב"ה את הממון ויתנהו לאחרים, ואתה תוכל לעסוק בתורה ועבודה בלא ממון. וכשמוע העשיר את דברי הרב מיד התחרט וחזר בו מדבריו, והתחיל לפרנס עניים ואומללים כיד ה' הטובה עליו (שיחות מלוה מלכה ח"ב עמוד קעו).

כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' ממודזיץ זיע"א (פרשת לך): א"ז [הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר] צדוק"ל פירש, דהנה אמרו רז"ל 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים'. וזה הוא הענין שאנו אומרים 'אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב', היינו שאנו רוצים להמשיך עלינו העבדות שלהם, שהוא השלשה העמודים שהעולם עומד עליהם: 'אלקי אברהם' היינו עמוד גמילות חסדים. 'אלקי יצחק' הוא עמוד העבודה. 'אלקי יעקב' הוא עמוד תורה כידוע. ואמר שעד הבעל שם טוב ז"ל היה העולם עומד על עמוד התורה, ומן הבעש"ט ז"ל התחיל עמוד העבודה. ועכשיו בעקבתא דמשיחא קיום עולם הוא על עמוד גמילות חסדים. והענין הוא, כי באמת צריך האדם להיות עובד בשלשתן. אך כל זה היה מקודם שהדורות היו שלימים

אך אם כל כוונתו להרבות הון ועושר, לשום זהב כסלו, למלא כרסו מעדנים, אין זה צדקה וגמילות חסדים אלא כסוחר הנותן ממונו בריבית. ואלו יש להם גירסא אחרת במשנה דמסכת אבות: 'על שלשה דברים העולם עומד, על הממון על הכסף ועל הזהב'.

ויש להעיר מדברי חז"ל במסכת פסחים (ק"ט): 'ואת כל היקום אשר ברגליהם', אמר רבי אלעזר: זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. הרי לנו לכאורה שאדרבה הממון של האדם הוא המעמידו על רגליו, ואיך יעלה בקנה אחד עם כך שהשקר אין לו רגליים. אמנם אין זה סתירה, כיון שהא בהא תליא, שאם האדם משתמש עם ממונו לתורה ומעשים טובים הרי זה מעמידו על רגליו, ואם לאו הרי שעושרו שמור לו לרעתו חלילה.

וכתב הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זיע"א (פרשת וישב): מה שאמרו רז"ל 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים', נמצא כי הכסף והזהב שעושים בו גמילות חסדים ולהחזקת התורה הוא מעמדת את העולם.

אתה עתיד ליתן דין וחשבון

כתב הרה"ג רבי חיים מנחם מנדל קסטנברג, דומ"צ דקהילת ראדום: הנה מצאתי בגליון ספר 'גט מקושר' שנשאר לי עזבון מוח"ו הגה"צ ר' ליבוש חריף מפלאצק זצ"ל בכתב יד קדשו, בזה הלשון: 'מעשה רוקח' - שמעתי על הרוקח

בכוחם, שלא התגבר עליהם עול הגלות כל כך. אבל עכשיו בעוה"ר מחמת אריכת הגלות נתמעט לבבינו עד שאין בנו כח לתורה ולעבודה כראוי. על כן עכשיו עיקר קיום העולם הכל תלוי בגמילות חסדים ועל ידי זה נותן קיום להכל. כי ענין גמילות חסדים הוא שנותן אף שאין מגיע לו מצד הדין. וכן יתעורר למעלה גם כן להשפיע אלינו במדת טובו לבד.

על הפסוק (שמות ל יג): 'זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֹבֵר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', הביא בספר 'ילקוט מנחם': אדמו"ר הגה"ק רבי חיים אלעזר זצוק"ל ממונקאטש הגיד בשם הגה"ק רבינו רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, הטעם שנקראו המטבעות שנתנו ישראל כופר נפשם לה' בשם 'שקל', כי שקל הוא נוטריקון: 'ש'קרא ל'א ק'אי (שבת קד.), דהנה בני אדם חושבים ואומרים כי על ממון העולם עומד, וזה אינו אמת. לפיכך נקרא המטבע הנ"ל 'שקל' לומר לך דשקרא לא קאי, היינו שהעולם אינו עומד על כסף וממון.

וכתב הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד קראקא (מכתב סופר' פרשת תרומה): נראה לי פירוש 'עשר תעשר' שאמרו חז"ל (ילקוט פרשת ראה) עשר בשביל שתתעשר, רצוני לומר שכמו שנפרש עשר הראשון לשון מעשר והשני לשון עושר, נוכל לומר שהקרא נעוץ סופו בתחילתו ותתעשר בשביל שתעשר, כוונתו תהיה שיזכה לעושר בשבילך להרבות מעשר בברכת ה', באופן זה כוונתו רצויה לשם ה'.

ולמחר עמד ר' שמואל והיה דורש אותה הגמרא והיו תמיהים כל בני החבורה איך בחיי רבם הרוקח לא ידעו פירושה ועתה ידע הוא. מיד אמר להם: אל תתמהו כי אתמול כך הוי עובדא ובא אדוני מו"ר הרוקח ולמד עמי הגמרא. עד כאן מצאתי שם ('אהל אברהם' אות סב).

על הפסוק (שמות ל יד): **כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָה יִתֵּן תְּרוּמַת ה',** פירש הרה"ק האביר יעקב זיע"א שיש כאן רמז שכל מי שהוא פחות מבן עשרים שנה אין נענש בבית דין של מעלה. ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם': אפשר לרמוז דאין בית דין של מעלה מענישים רק מבן עשרים שנה ומעלה (ירושלמי סנהדרין יא ה). זהו שאמר כאן **'כל העובר על הפקודים, שהם המצוות, אם הוא מבן עשרים שנה ומעלה, יתן חשבון עליהם לפני ה'.** וזהו 'יתן תרומת ה' הוא החשבון, דתרומה היא הפרשה, שהפריש ויתן חשבון לפני ה'.

לנשות את השבת

סיפר הרה"ק רבי נפתלי צבי מבאבוב זיע"א בשם הרה"ק מהר"ש מבאבוב זיע"א: במדינת פולין היתה עיר קטנה ושמה יאנוב. הרב אב"ד דשם היה אדם גדול, תלמיד חכם וירא שמים, ושידך את בנו הגדול בעיר רחוקה. כשקרב זמן הנישואין נסע הרב עם בנו החתן למקום מגורי הכלה, וגם נסעו אתם כמה עגלות עם השושבינין וידידים להשתתף בשמחת החתונה. כשהגיע זמן מנחה עמדו כל העגלות להתפלל באמצע היער, והרב התרחק קצת מהמלוים

ע"ה שהיה לו ארבעה תלמידים, והקטן שבהם היה שמו ר' שמואל. ביום שקודם פטירתו למדו שיעור אצל רבם הרוקח ז"ל בגמרא, אבל הענין היה קשה להם מאד, שגם רבם הרוקח ז"ל לא פירש להם.

וקודם פטירתו צווה [-הרוקח] לתלמידיו איך יתנהגו בו בפטירתו ובקבורתו. והנה הרוקח ע"ה מעת שהיה בן חמש שנים היה לו טבלא אחת שהיה לומד עליה תמיד. וציווה לתלמידיו שיעשו מאותה טבלא ארון לקבור בו, וכן עשו.

והנה כשקברו אותו מיד העלו אותו למקום אשר נחצבה משם נשמתו, ותיכף ומיד למדו עמו בפמליא של מעלה אותה הגמרא שהיה קשה לו לדעת פירוש הדברים. ותלמידו הקטן ר' שמואל תיכף כשקברו את רבו בא לביתו והיה מעיין באותה הגמרא שהייתה קשה להם בעוד רבו חי, וטרח ויגע עצמו ולא מצא כלל ולא עלה בידו לדעת והיה לו עגמת נפש ושבע תמרורים. אז בא אליו בהקיץ רבו הרוקח ע"ה ולמד עמו הגמרא כמו שלמדוהו בשמים.

מיד אמר לו תלמידו: אדוני מורי ורבי, הגד לי מה נעשה בדינך אחר הסתלקותך? אמר לו: בני תדע לך כי חפשו בפנקסי ולא מצאו בי שום עוון שחטאתי כי אם עוון הפאה שלא קיימתי כדין וכדת משנולדתי עד י"ג שנים, ורצו להעניש אותי עונש גדול על זה בבית דין של מעלה. **מיד נשתטחה הטבלא שלי לפני כסא הכבוד ואמרה: רבונו של עולם, אני מעיד על אותו צדיק שמקטנותו ועד גדלותו לא אז מעלי יומם ולילה, ובית דין שלמעלה הלא אין מענישים עד בן עשרים. מיד אמר להם השי"ת: כבר מחלתי לו! והוא מה שאירע לי. ותיכף ומיד הושיבו אותי במחיצתי. כן סיפר לו הדברים, והלך ונעלם.**

אולם לצער כולם הבחינו וראו שטלטולי הדרך השאירו על הרב רושם כבד, עד שטעה בחשבון הימים, וביום חמישי בשבוע טעה וסבר שהוא כבר למחרתו יום ששי ערב שבת קודש. ותמה הרב, מדוע אין עוסקים בהכנות לשבת. וכשענו לו שהיום יום חמישי, גער בהם שאינם אלא טועים, כי לפי חשבוננו היום יום ששי בשבת. והיה הרב הלז אדם גדול בתורה, ובתכונת נפשו היה עומד כחומה בצורה בדרישותיו והנהגותיו, וגם בזה עמד על דעתו בכל תוקף שיום שבת קודש ממשמש ובא. והכין עצמו לקראת שבת המלכה והלך לבית המדרש להתפלל קבלת שבת כנהוג.

אנשי קהילתו נבהלו מאד והשתדלו לבאר לו כי בתקופה אשר טעה במדבר נתחלפו לו הימים וטעה בחשבון ימי השבוע, אך הרב התנגד לקבל את הדברים. גם כאשר הביאו אליו רבנים וגדולי תורה שישפיעו עליו וידברו על לבו, השיב פניהם ריקם, והוא באחת ומי שייבנו, שהמה טועים בחשבונם, ואילו שיטתו היא האמיתית והנכונה.

השמועה הגיעה עד להרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א וגרם לו צער רב, איך שרב חשוב שומר את השבת ביום שלפניו, ואף גם זאת שהוא ללעג ולקלס בעיני הבריות. קם הרבי ר' שמעלקא ונסע אל העיר יאנוב בכדי לסייעם בדרך חכמה.

הרבי ר' שמעלקא הגיע לעיר יאנוב ביום ה' בשבוע, שעל פי חשבון הרב היה זה יום ערב שבת. הרב דמתא שמח מאד לקראת הרבי ר' שמעלקא, ושאל לו: האם כבודכם ישובת אצלנו לשבת קודש. ענה לו הרבי ר' שמעלקא: בודאי אשבות כאן. רבי שמעלקא עשה עצמו

להכין את עצמו לתפלת מנחה, אולם כשרצה לחזור להעגלות טעה בדרך ונכנס יותר ויותר לתוך עובי היער עד שסגר עליו היער. החתן והשושבינין עמדו והמתינו להרב, וכשראו שאינו חוזר התפללו מנחה לפני שקיעת החמה והתחילו לחפש אחריו.

בינתיים חלפו ועברו עוד כמה עגלות מאנשים שהיו נוסעים להחתונה, וכששמעו שהרב נאבד מהם אמרו שראו גביר אחד מהעיר שנסע לחתונה וכנראה שראה את הרב תועה ביער ולקחו עמו על העגלה.

כיון ששמעו איזה פתח שהרב כבר נסע להחתונה עם הגביר, התנוצצה בהם רוח של תקוה וקיבלו הסברא ונסעו הלאה להחתונה. כשהגיעו למקום החתונה ראו שם את הגביר, אולם הלה לא ידע מאומה אודות מקום המצאו של הרב. הקהל נחרדו על שלום רבם, אולם נמנו וגמרו שאין לעכב את החתונה, וערכו את סדר הנישואין בלי נוכחותו של הרב אבי החתן. אחרי ככלות הכל חזרו כולם אל ביתם, ובדרכם נסעו שוב על יד היער וחפשו בכל מיני חיפוש ולא מצאו את הרב, וחשבו שאולי חזר הרב אל ביתו אחר שתעה בדרכו. אך כשבאו לביתו לא מצאוהו גם שם. תיכף שלחו שלוחים לכל הגלילות לחפשו, אולם נכזבה תוחלתם ואין קול ואין עונה.

לאחר כמה שבועות חזר הרב לעירו וכמובן היתה השמחה עד אין לשער, שעודנו חי והוא בבריאיות שלמה. וסיפר הרב, שכשהלך להכין עצמו לתפלת מנחה התרחק ביותר מהעגלה, וכשרצה לחזור לא מצא את העגלות ותעה ביער ולא מצא שום מוצא בדרך, וכך חלפו עליו כמה שבועות והיה אוכל מהפירות שגדלו ביער, עד שהגיע לאיזה עיר ומשם חזר אל ביתו.

ירגיש הרב שישי לזמן למעט לעת שלם, ומני אז הוחזר עטרת השבת ליושנה, ושוב לא נחלק הרב בחשבון הימים, ונדמה לו שהוא כיום אתמול, ושמוח שהקהל השלימו עמו וקבלו את דעתו ותיקנו את הלוח על פי חשבונו והכל על מקומו בא בשלום (מגן אבות' עמוד תתטו).

על הפסוק (שמות לא טו): **וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתֵם בְּרִית עוֹלָם**, כתב רבינו האור החיים הקדוש זיע"א: צריך לדעת למה הוסיף עוד שמירה אחרת. עוד צריך לדעת כוונת אומרו 'לעשות את השבת', ורבותינו ז"ל דרשו מה שדרשו.

ופירש רבינו האור החיים הקדוש שישי אזהרה מיוחדת להזהר ולהשמר שלא יבוא לידי טעות במנין וחשבון הימים, שלא יטעה לומר על יום אחר שהוא יום השבת: ואולי כי **בא לצוות שישמרו לכל יבואו לידי מכשול טעות היום כדי לעשות את יום השבת לאמיתו**, והוא אומרו 'ושמרו בני ישראל את השבת' כדי **לעשות את השבת הידוע שלא יבא לידי טעות**, והגם שיקדש יום שביעי כנזכר בסמוך זה אינו יום השבת כפי האמת. או ירמוז לפי מה שפירשנו בפסוק שלפני זה שיצו ה' למי שאבדה לו ידיעת היום שימנה ששה ימים ומשמר השביעי, לזה בא לתת טעם ואמר 'ושמרו בני ישראל את השבת' שהוא יום שמקדש למנינו, והטעם הוא לעשות את השבת האמיתי כדי שלא יפקע מזכרונו מצות יום המקודש. וטעם שהזכיר יום ז' בשם שבת לא חש עליך לטעות, ממה שגמר אומר 'לעשות את השבת', הרי זה מראה באצבע כי שבת ראשון הוא שבת אשר עושה לחשבוננו.

כאילו גם הוא מכין עצמו לשבת, והראה גם לכל העם שגם הם יעשו כן. וציוו לכל הקהל שיבואו לביהמ"ד להתפלל קבלת שבת ומעריב כפי שנהוג בערבי שבתות.

הרב מיאנוב התפלל לפני העמוד והצבור התפללו בלחש תפלת מעריב של חול. אחר התפלה ציווה רבי שמעלקא שלכבוד הרב יבוא כל הציבור לבית הרב. בשעת הסעודה, באמצע הסעודה כשכבר נאספו כל אנשי העיר, אמר רבי שמעלקא להרב מיאנוב: הרי אתם מחוייבים בסעודת הודאה, שהרי נס גדול עשה השי"ת אתכם, שתעיתם ביער למשך כמה שבועות ובי"ה ניצלתם, אכלו רעים שתו ושכרו דודים לכבוד השמחה הגדולה. וציווה להעמיד משקה על השולחן, וכיבד להרב מיאנוב לשתות כוס אחר כוס. וציווה גם להביא משקה המשכר ביותר, והשקה להרב מיאנוב הרבה מאותו היין עד שמרוב שכרותו נפלה עליו תרדמה גדולה.

מכיון שראה רבי שמעלקא שהשינה גברה עליו, ציווה להזהר בזהירות גדולה שלא יקיץ. והביאו לו כר וכסת, ורבי שמעלקא נשאר שם לשמור עליו שלא יעשו שום קול ולא יקיצו אותו, והיות שהיין היה מהמינים המשכרים ביותר עשו בו פעולה יתירה שהיה ישן כך מעט לעת שלם עד לליל המחרת שהיה באמת ליל שבת קודש, ואז באו אנשי העיר עוד פעם באמצע סעודת שבת בבית הרב, ורבי שמעלקא אמר תורה. ובסוף הסעודה אמר רבי שמעלקא: יאנוב'ער רב צריכים להקיץ, שכבר סיימנו הסעודה וצריכים לברך ברכת המזון. הרב הקיץ משינתו ואמר: אוי, הרי נדמה לי שישנתי זמן רב. אמר לו רבי שמעלקא: יא, יא, איר זענט גוט געשלאפן [-אכן, אתם ישנתם היטב]. וציווה רבי שמעלקא שהדבר ישאר בסוד, שלא

אלומות אור
הבוקעות מרתק

האספקלריא המאירה

**לדצי' מבין החורכים אל' הערת' רבי
משה' אלשיך הקדוש שניתנה פנים בפנים**

בסמטאות צפת העתיקה התהלכו ענקי העולם ששינו פני תבל באור תורתם, ובבית מדרשו יושב איש האלקי רבי **משה אלשיך** זיע"א ומאיר פנים לתלמידיו כשהוא פורס לפניהם את כל מאה הערמוניות שהטעה לבן את יעקב בהחליפו תנאו "עשרת מונים" (רשי' ויצא לו). והאריז"ל יושב ושוחק בקורת רוח: "הנה לבן עומד מאחוריו, ומהנהן 'הן הן', כך היה מעשה".

גדולי הצדיקים העידו ש"האלשיך הקדוש השיג פנים אחד משבעים פנים לתורה" - מאורעות נגלו לנגד עיניו באספקלריא המאירה, כפי שהתרחשו באמת, לפיכך היתה עיקר יגיעתו לפורר ולשחוק עבורנו את אור האלף שהוא מקשה אחת אינסופי - ליהלומים קטנים, כדי שיוכל כל אחד לדרוש את ה' יום יום, לדעת 'למעשה' את אשר יעשון.

בקץ גלות עמנו, קְשָׁנָקָתָם כל הזון ונגשמשו העיניים מלחזות באור שמש התורה עצמה, מקבלים בני ישראל חנינה ממעלה להצניץ מבין החורכים על מרבצי האור האינסופיים, על ידי ספרי "תורת משה" להאלישי"ך, המעוטרים בביאור נרחב שטרם היה לעולמים, כקול הקורא במדבר, פנו דרך, כי קרוב היום אשר עין בעין תראו בשושב ה' ברחמים לציון.

**דופיעי:
שמורת
בסינים**

"תורת משה" המבואר

דפנים בפנים של התורה ללב' יודי'

ביאור נרחב | קיצור אלשיך | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

ארה"ב: (718) 437-0054
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

כשהחכמה העליונה מתבארת

”חובר ברצון אבינו שבשמים” (לשון המחבר זי"ע)

תענוג הנפש:

משך חכמה המבואר

מושך ומאיר את עמקות החכמה בביאור משולב השווה לכל נפש הומיה

ביאורי חכמה | עיוני חכמה | פרקי תולדות מורחבים | פענוח אלפי ראשי תיבות ומראי מקומות | עימוד מרהיב ומשובב עין

אור הגאולה לישרי לב

אין לך ערב בכל הבשמים
כאותו המור

מפארים ומבארים תורת חכמי ספרד

צרוך המור המבואר

חיבור פלאי שנכתב וחזר ונכתב במסירות נפש
ע"י החכם הקדמון רבי אברהם סבע זיע"א, מגולי ספרד

תורתו בלולה מכל חלקי הפרד"ם מלאי סודות ורזים לצד דרושים ערבים ונעימים בלשונות הכתובים
הערות ביאור עם ציונים והשוואות | פרקי תולדות ומבוא | פענוח אלפי ראשי תיבות ומראי מקומות | עימוד מרהיב ומשובב עין

אור להבת החסידות לישרי לב

סידור מתיבתא 'אביר יעקב'

פתח היכלות של מעלה, ושער לכוונת הלב בתפילה
 תפילה עם הבנה כוונה, רגש והתעלות
 תפילה שתעלה לשער השמים להתקבל לרחמים ולרצון
 הסידור המבאר כל תפילה ופיוט, עם הקדמות מבואות ומילואים
 סידור שלא תפסיק להתפלל בו, ומביא להתחדשות וטעם ערב בתפילה
 ולוואי יתפלל אדם כל היום כולו

אור הגאולה לישרי לב

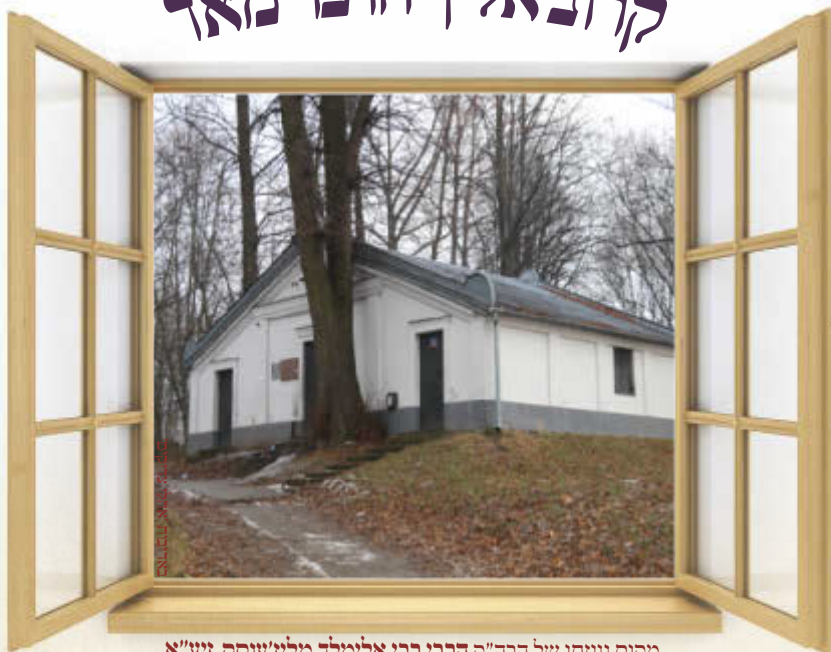
לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 וְהגליון בדרך אליך